

Kinek húzzák el a nótáját?

Folyik a TDK-konferencia

ERDŐS TIBOR TART ELŐADÁST
A MONETÁRIS SZABÁLYOZÁS LEHETŐSÉGEIRŐL

Megjelenésünk időpontjában már javában folyik az egyetemen az idei TDK-konferencia. A még hátralévő előadások, szekcióülések a következők:

Április 26., a TDK-konferencia díszelőadása: Erdős Tibor: A monetáris szabályozás lehetőségei Magyarországon 14 óra I. ea.; Filozófiaszekció 9 óra E 245 (a politikaelmélet tanszék könyvtára); Idegenforgalmi szekció 17 óra E 334; Vezetésszervezés szekció 14 óra E 342.

Április 27. Kvantitatív szekció 10 óra tanári klub (E 318.); Vállalatgazdaságtan szekció 14 óra E. 399.

Aki siet, még eléri (április 25-én) a Makroökonómia szekció 14 óra E. 218., a Társadalom-politika szekció 9 óra, a Rajk szakkollégium kiállítóterme (Makarenko u. 20.), és a Tulajdonátalakulás szekció 9 óra E 250 (MTMI könyvtár) üléseit.

Magyar-arab társaság alakult

Fotó: Forrai Zsolt

A nyolcvanas évek elején még nem sikerült a magyarországi iszlám kulturális központ létrehozása, de a régi ötlet más formában, most megvalósul: Magyar-Arab Kulturális és Tudományos Egyesület alakult a múlt héten, az iszlám kultúra magyarországi és a magyar kultúra arab világban megismertetése céljából. Az egyesületnek havi 20 forintos tagdíj fizetése és az alapszabály elfogadása ellenében bárki tagja lehet. Az ügyvezető alelnök Rostoványi Zsolt, a világgazdasági tanácsok oktatója, legegyszerűbb

nála jelentkezni. Az egyesületnek máris tagja Kákossy László régész, egyiptológus, Várnai Ferenc orvos, a trópusi fertőző betegségek szakértője, újságírók, külkereskedők, nyelvészek, gazdasági szakértők és óriási az érdeklődés az arab külképviseletek háza táján, valamint az arab világban is. Az egyesület könyvkiadók, újságok alapítását tervezi, kulturális, művészeti cseréket bonyolít majd le, gazdasági ügyletekkel is foglalkozik, valamint tudományos, ismeretterjesztő és az állampolgári barátkozást elősegítő tevékenységet folytat majd.

KÖZGAZDÁSZ

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIII. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM

ÁRA: 5 FORINT

1990. APRILIS 25.

Kiből lesz diplomata ezentúl? Lesz-e tisztogatás az egyetemen? Mi lesz a győztes párt dékánjából?

— A nemzetközi szakra mindig megkülönböztetett figyelmet fordítottak, nemcsak azok, akik ide jelentkeztek, de az egész egyetemen. Elit szak — mondogatták róla, nem minden mellézköngye nélkül, célzva a felvételi nemritkán kiválasztási módjára. Vajon hogy alakul a politikai változások után ez a sorsa? A kiválasztási mód, melybe úgy hírlétt, korábban a BM is bele szólt, milyen változáson megy át. Kérdésünkkel Jeszenszky Gézához, a társadalomtudományi kar dékánjához fordultunk.

— Miután 1976 óta tanítok az egyetemen, bizonyos rálátásom volt arra, hogyan történtek a felvételek a nemzetközi szakra. Azért azt ki kell jelen tenem, hogy ez a szak teljes mértékben nyitva volt bárki előtt. En magam, mint a tanszék oktatója, többször részt vettem a felvételi beszélgetéseken. A felvételi bizottság rendszerint két-három személyből állt, a tanszék két munkatársából és egy külügyminisztériumi képviselőből. Arról persze nem volt tudomásom, hogy kit takart a külügyi státusz. De tudtam azt is, hogy a Külügyminisztérium személyzeti osztályának az embere, sőt egyikéről, másiktól tudom, hogy valahol követ. Hivatalosan a külügyi képviselő konzultatív szerepet töltött be a felvételi bizottságban.

Amit én nem tartottam helyesnek a felvételnél, és a magam részéről igyekeztem is ellene fellépni, az a tanszékvezető elég nagy mögöttes befolyása volt. Ettől függetlenül a felvételen, amelyekben részt vettem, a vélemény a

felvételi beszélgetések alapján született. És itt döntő nézetkülönbség nem volt általában a tagok között. Volt olyan diák, akit döntően nyelvi felkészültsége miatt — nem javasoltunk felvételre. Ha mégis felvették, és ezzel kapcsolatban reklamáltam, ekkor rendszerint a tanszékvezető a felsőbbre hivatkozott, nyilvánvaló volt, ha megkérdézték volna, azok a tanszékvezetőre.

Nem kívánom menteni ezt a rendszert, de véleményem szerint részben a hallgatók is, esetleg egyetemen kívüliek is szándékosan misztifikálták. Engem nagyon zavart, hogy általában ismert sok jó képességű diák eleve nem jelentkezett a nemzetközi szakra, pedig hát jó esélye lett volna, hogy bejusson. Távolléte talán a nagyfokú megbízhatósági követelmény, amit különböző fő-

rumokon sejtelmesen hangoztattak. Én ezt semmiképpen nem fogadtam örömmel, de hát hosszú időn át én voltam ezen a tanszéken az egyetlen pártunkívüli ember, és fontos volt számomra, hogy ott is maradjak.

Hogy hogyan változik a rendszer? Ami a jövőt illeti, azt kell mondanom, hogy tudomásom szerint az egyetemről eltávolítottak az embereket, akik ugyan nem vettek részt formálisan semmiképpen az ilyen felvételi beszélgetésekben, de a hallgatókat minden bizonnyal adott esetben befolyásolni próbálták. Közismert volt, hogy az egyetem nem zárta el a hallgatók személyi adatait a Belügyminisztérium kiküldöttjei előtt. Az egyetemen tartózkodó belügyi összekötőkkel soha nem beszéltem.

Egyetlen találkozásom volt egy ilyen személlyel, amikor felelősségre vontak egy külföldi kapcsolatért. Az akkori rektor, Csizmadia Ernő jelenlétében, aki nagyon korrektül kiállt mellettem. Egyébként visszautasítottam a kérdés firtatását azzal, hogy az ilyenféle kapcsolatok nagyon is előnyösek számunkra.

A jövőben a nemzetközi szakra történő felvételi beszélgetéseknél egyértelműen, tisztán fog érvényesülni az, hogy azok jöjjenek erre a szakra, akik a külpolitika, a jelenkori történelem és a nemzetközi kapcsolatok iránt érdeklődnek, és ezt a területet akarják hivatásul választani, akár mint diplomát, akár mint jövőbeli politikust, vagy mint újságírókat. A korábbi ál-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Idegessé vált a rendszer A TDK-titkár magányossága

Mire a lap megjelenik a TDK-konferencia már felelősségre vonást követően lebonyolódott. Az óramű pontossággal, olajozottan zajló programok, a konferencia sikeressége talán feledtetni az előkészületek görcsösségének rossz emlékét. Dobos Imrével, az egyetem TDK-titkárával. De mert a beszélgetésünkre egy héttel a konferencia előtt került sor, így módunk volt kitalálni, mi okoz feszültséget a titkárnak.

— A problémák abból adódnak, hogy a pályázók sajnos nem tartották a beadási határidőket, minek következtében nem tudtuk az egész folyamatot kézből tartani, kontrollálni. Kezde a szekcióbeosztás gondjával, amit a dolgozók hiányában az elkészített rezümék alapján állítottunk össze. Kérdés, hogy ezek hogy vannak megírva. Ha jó a rezümé és megtalálható benne egy-két kulcsfontosságú

szó, akkor nincs probléma a szekcióbeosztással. Ellenkező esetben szükség lenne a dolgozatra a tévedés elkerülése végett.

A szisztéma szerint a dolgozat beadási határideje március 5-e és az opponensektől április 10-i visszaérkezéssel kellett volna működni a rendszernek. De még húsvét előtt csak néhány pályázat jutott el

(Folytatás a 6. oldalon.)

Háború a tornatermekért?

amit méltatlan lenne kommentálnom — számos probléma van a cikkkel. A legfőbb az, hogy az újságíró nem mondta el a tornatermek teljes történelmét, csak azokat a részleteket emelte ki, amelyek a Műegyetem szempontjából lényegesek. Semmi más nem volt hajlandó meghallgatni, ez a végére engem is ingerültté tett. A valóság az, hogy az egyetem valamikor 1982-ben tényleg kötött egy megállapodást a BME-vel arról, hogy átadja majd ezeket a termeket. Amikor kiderült, hogy a Kőgazdász főépületi tornatermet le kell bontani, akkor — még az előző rektorsága idején — olyan újabb egyezmény született, amely szerint a Műegyetem kap egy új sportcsarnokot, mi pedig megkapjuk a Zsil utcai termeket. Hogy időközben mi történt, azt pontosan nem tudom, lényeg, hogy a mi tornatermünket lebontot-

ták a Műegyetem pedig nem építette meg a tornatermet... — Amire egyébként, úgy hírlék, hogy a pénzt meg is kapták.

— Ilyet én is hallottam, de nem akarom azt állítani, hogy biztosan így volt. Am, ha már a pénzkérdésnél tartunk: mi is elkölthetjük volna kollégiumépítésre a tornatermeket beépített pénzt. A lényeg az, hogy tavaly októberben levelet írtam Fodor Lajosnak, amiben — sajnálva, hogy az ő sportcsarnok nem épült meg — javasoltam, hogy a két tornatermet és a két egyetem egyéb sportbázisait a hallgatói létszám arányában közösen használjuk. Ekkor az a válasz jött, hogy ők követelik a termeket, erre írtam azt, hogy nem adjuk. Ez a teljes kép, aminek legújabb fejleménye az, hogy az ominózus újság-cikk megjelenése előtt napon megállapodtam a BME rektorával abban, hogy mi elké-

szítjük azt a művelődési miniszternek szánt levelet, amiben javasoltuk, hogy az ELTE, a BME és a Kőgazdász közösen használja a három intézmény sportlétesítményeit.

— Akkor tehát az alku folyik tovább.

— Igen, ez a hármas közhirdés a jó megoldás, ha ez nem megy, akkor pedig a BME és a Kőgazdász együttműködése. Szó sincs tehát arról, hogy mi autokratá módon állunk a kérdéshez.

— Akkor tehát perről sincs szó?

— Tekintve, hogy végső soron mindaz, amiről szó van, állami tulajdon, szerintem megengedhetetlen az olyan egyenlőtlen helyzet, ami akkor jönne létre, ha a bíróság egy papír alapján, tegyük föl, hogy elvonná tőlünk e termeket. A per nem lenne egyszerű, mert akkor már nagyon is érdekes lenne, hogy mi történne a BME-csarnok ügyében. Egyáltalán nem egyértelmű, hogy vesztesre állnánk. De nagyon remélem, hogy enélkül, barátságosan oldódik meg a probléma. M. G.

Dékán kerestetik

Jeszenszky Géza, az általános társadalomtudományi kar dékánja, az MDF külpolitikai szakértője politikai funkciót vállalt pártja választási győzelme nyomán. Ki lesz az utódja a kar élén — kérdeztük Csáki Csaba rektort?

— Előjáróban el kell mondanom, hogy az új magyar politikai rendszer természetes velejárójának tartom, hogy egyetemi oktatók időről időre politikai vezetői, gazdasági tanácsadói vagy más szerepeket vállalnak a mindenkori kormányokban, a politikai, gazdasági, kulturális irányító apparátusokban. Úgy vélem Jeszenszky Géza kapcsolata is ennek megfelelően alakul egyetemünkkel: bár a dékán munkáját nem tudja ellátni politikai funkciója mellett, nem hagyja el végleg intézményünket, csak hosszabb fizetés nélküli szabadságra megy.

Az egyetem vezetésének egyelőre nincs utódjelöltje. Szeretnénk nagyon demokratikusan, minden érintett részvételével megtalálni és megválasztani az új dékánt. Ennek érdekében — a fejlett országok gyakorlatához hasonlóan — egy bizottságot (ügyne-

vezett „search committee”) hozunk létre, amely felkutatná a lehetséges jelölteket, pályázatot írta ki a poszt betöltésére. A karon jelentkező operatív teendők Hrubos Ildikó dékánhelyettesre hárulnak, aki szerintem az egyik lehetséges dékánjelölt is egyben.

— Jeszenszky Gézához kapcsolódik a nemzetközi tanszéken esedékes vezetőváltás problémája is.

— Igen, megállapodtunk vele, hogy benyújtja pályázatát a tanszék vezetésére. Ezt a munkát — szemben a dékán feladatokkal — politikai teendői mellett is el tudná látni. A lekösznő kormányban is van aktív tanszéki vezető.

— Felmerült-e posztal kapcsolatban Gubcsi Lajosnak, a néhai Magyar Ifjúság ex-főszervezőjének a neve is.

— Valamikor másfél évvel ezelőtt, az ötlet szintjén vetődött fel az a lehetőség, hogy ő lenne Kreskay Ferenc utóda. Komoly formában azonban soha. Tudomásom szerint Gubcsi Lajos elnyert egy külföldi ösztöndíjat, így hamarosan el is utazik külföldre.

K. S.

26 éves diák a parlamentben

Sasvári Szilárd, aki egyetemünk szociológia szakán tanul, a Fidesz országos listájáról jutott be a parlamentbe. Szilárd 26 éves, nőtlen, albérletben lakik. Elvégezte az ELTE tanárképző karának magyar-történelem szakát, eközben vette fel egyetemünkön a szociológiát. 1989. szeptemberétől már csak ide jár. A Fidesz alapító tagja, a XI. kerületben egyéni jelöltként 14,4 százalékos szavazati aránnyal az első fordulónál a 4. helyen végzett.

— Hogyan kerültél kapcsolatba a politikával? Elég idős vagy ahhoz, hogy lehessen például némi KISZ-es múltad.

— Ami a kérdés második felét illeti elmondhatom, hogy semmiféle KISZ-es pályafutás nem áll mögöttem. A politikával a szakkollégiumi mozgalmakon keresztül kerültem kapcsolatba. A főiskolán egyik szervezője voltam az Erdei Ferenc Önképzőkör munkájának. Ennek tagjaként kapcsolódtam be a szakkollégiumok nyári táborainak szervezésébe. 1987–88-ban nagyon sokat beszélgettünk arról, hogyan kellene továbbfejlesznie a szakkollégiumok együttműködésének, az ezekben folyó kutatómunkának, társadalomtudományi gondolkodásnak, közös útkeresésnek. Felárult előttünk a magyar társadalom és gazdaság mély válsága és végül is arra a következtetésre jutottunk, hogy az 1948.,

illetve '56 után kialakult rendszer működésképtelen: új politikai erőt kell szervezni a változások kiharcolására. Így született a Fidesz.

— Mivel foglalkoztál a szervezeten belül az elmúlt két évben?

— A kezdeti időkben, például a veszprémi diákkongresszuson a Fidesz propagálásában, megismertetésében, a szervezet megszilárdításában kapcsolódtam be. A főiskolán megszerveztünk a Fidesz-csoportot, egy év eltelté után pedig a Fidesz oktatáspolitikai munkacsoportjához csatlakoztam. Ezen belül elsősorban a felsőoktatással foglalkoztam. Folyamatosan részt vehettem a programunk oktatáspolitikai részének kidolgozásában képviselhettem a Fidesz különböző testületek vitáin, például a kormány mellett működő tudománypolitikai kollégiumban vagy a Világbank szakképzési, felsőoktatás-struktúra fejlesztési és idegennyelvi-képzési projektjeivel kapcsolatos tárgyalásokon. De számos nyilatkozatot is adtam a szervezetem nevében a felsőoktatással kapcsolatban.

Úgy lettem képviselőjelölt, hogy felkérték a XI. kerületben elég erős Fidesz-vezető működött ahhoz, hogy mások mellett az én egyéni kampányomat is megszervez-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Ezt is túl fogjuk élni?

Ne az értelmiség legyen hatalmon

— Hogyan értékeli a rendszerváltozást, mit vár tőle?

— Mindenekelőtt nagyon örülök neki, 1956 óta biztos voltam benne, hogy előbb-utóbb megtörténik a demokratikus átmenet Magyarországon, hiszen sok jel mutatott arra, hogy a fejlődés ebben az irányban halad, de nem mertem remélni, hogy erre még az én életemben sor kerül. Most mégis megtörtént. A Rákosi-korszak totalitáriazmusából eljutottunk a többpárti demokráciába. Persze voltak ennek az átmenetnek, elsősorban a választási hadjáratnak olyan mozzanatai, amelyek nem illelnek bele abba a képbe, amely egy igazi demokratikus társadalmat kell, hogy jelezzen. A demokráciát még tanulunk kell. De úgy tudom, hogy például az NDK-ban még „csunyább” volt a választási harc.

A jövőt illetően mérsékelt optimista vagyok — más szóval, lényegesen optimistább, mint azoknak többsége, akik naponta eszmét cserélnek. Miért? 1. A gazdasági helyzet szerintem nem annyira rossz, mint azt sokszor olvashatjuk és hallani lehet. Az 1968-ban megindult reformoknak köszönhetően sokkal kedvezőbbek a gazdasági mutatók feltevései, mint például Lengyelországban és Romániában. A második gazdaságban, amely lassan valódi magánszektorra fejlődik, megvan az erő ahhoz, hogy kihúzza a magyar gazdaságot a válságból. 2. A társadalmi helyzet döntő tényezője a magyar társadalom tagjainak nagyfokú józansága és türelmese. Ennek — és a második gazdaságnak — köszönhető, hogy a körülbelül 1978 óta tartó válságos időszakot (azóta csökken a reálbér-szint) súlyos, erőszakos társadalmi konfliktusok nélkül átvészteltük. Ezért remélhető, hogy a következő hónapok nehézségei, többek között a munkanélküliség megnövekedése sem fog olyan erőszakos konfliktushoz vezetni, amely a gazdaságot és a társadalmat felboríthatja. 3. A „választási és parlamenti színter” olyan politikai helyzethez vezetett, amely lehetővé teszi, hogy az országban a következő választásig stabil kormánya legyen. Ezáltal elkerülhetjük a rövid időnként egymást követő kormányváltásokat, amelyek a második világháború után egy ideig például Franciaországot jellemezték. Mindez persze nem biztosíték arra, hogy politikai hibák és felelőtlenségek nem okoznak súlyos válságot. Remélem azonban, hogy mind a kormánykoalíció pártjai, mind az ellenzéki pártok kellő józan eszt és felelősséget fognak mutatni. Ehhez az olyan értelmiségi központok is, mint az egyetemünk, hozzájárulhatnak.

— Kik támogatják az új rendszert?

— A következő időszak változásai elsősorban a tag értelemben vett közép- és felső osztályok helyzetét fogják javítani. Nagyjából azokat, amelyek az

elmúlt években több-kevesebb intenzitással részt vettek a második gazdaságban, hajlandók és képesek voltak a többletmunka-vállalásra. Nagyon fontosnak tartom azonban azt, hogy a kormány nagyon tudatosan próbálja elkerülni annak kialakulását, amit a német szociológiában „két-harmad társadalomnak” szoktak nevezni, vagyis azt, hogy a legszegényebb egyharmad — elsősorban a szakképzetlen fizikai foglalkozásúak — leszakadjanak, elszegényedjenek. Az értelmiség továbbra is a legkedvezőbb helyzetű nagy réteg marad, de most sem válik a társadalom uralkodó osztályává, abban az értelemben, ahogyan ezt a kifejezést Konrad és Szelényi használták. Mint szociológus azt gondolom, hogy ezt el kell fogadni, sőt nem is tartanám kívánatosnak, hogy az értelmiség kezében legyen a hatalom.

— Keresztény kurzusról is szó van.

— Nagyon remélem, hogy nem lesz keresztény kurzus. Ez nem lenne jó a magyar társadalom egészének, még kevésbé a keresztény vallásnak. A vallásnak és a politikai hatalomnak nem szabad összekapcsolódnia, egészen más szerepük van az emberi társadalomban.

Nem is tartom valószínűnek egy ilyen „kurzus” hatalomra jutását. Nem tudom megítélni, mekkora ennek az esélye Lengyelországban, de azt biztosan mondhatom, hogy ebben a tekintetben a magyar társadalom nagyon lényegesen különbözik a lengyelétől. A miénk többfelekezeti társadalom, sokkal kisebb az egyházakhoz kötődő és a vallásos emberek aránya. És ha van is bizonyos vallásos érdeklődés fellendülés, ez a tradicionális vallásosságától nagyon eltérő úton jár.

A nagyobb egyházak vezetése határozottan úgy foglalt állást, hogy nem támogat egy-egy adott pártot, nem úgy mint például Olaszországban 1945 után elég hosszú ideig. Csak a „Hit Gyülekezete” állt egyértelműen egy párt — történetesen az SZDSZ — mellé.

Ugyanakkor nagyon kívánatosnak tartanám, hogy a politikában érvényesüljenek a keresztény érdekek, a keresztény erkölcs alapvető tanításai, amelyek lényegében azonosak az európai humanista kultúra elveivel, valahogyan úgy, ahogy Bibó István gyakorlati politikájában és munkáiban érvényesültek. Más szóval egyáltalán nem értek egyet azzal a választási hadjáratban egyszer-kétszer megfogalmazódott állítással, hogy a politika és az erkölcs „valami más”, nem összeegyeztethető. Azt hiszem, hogy a Bibó munkásságából leszármazott legfontosabb tanulság, hogy a demokrácia csak akkor működhet, ha a társadalom túlnyomó többsége és különösen a politikusok megtartanak bizonyos alapvető erkölcsi elveket, viselkedési szabályokat.

(egy tanszékvezető)

Kávéházi politizálás

Úgy tűnik, ez a rendszerváltás jelenleg a tapogatózás szintjén zajlik. Mindenki tippeget, például arra, hogy ki, kivel alakít koalíciót, hogy megmaradnak-e a régi szövetségek vagy mondjuk az SZDSZ szociáldemokrata pártja válik stb. Kávéházi politizálásnak látszik ez, amelyben még a kormány közelébe kerültek sem igen tudják, hogy mit akarnak. Attól tartok, hogy az a néhány értelmes szakember, aki az MDF-ben van, nem fog szóhoz jutni a „nagyokat mondók” mellett. Az SZDSZ-nek szerintem kedvező ellenzéki megőrzési szerepét nem a mocskolódást.

En a nagykoalíció tartótam volna jónak, bár lehet, hogy az kutya—macska szövetség lett volna. Szerintem a szakértelem a legfontosabb és nem a magyarság-kereszténység-liberalizmus, szóval az

ideológia. Mi lenne, ha egyszerűen az ész irányítaná az országot?

Nem szeretnék annak a helyében lenni, aki eldönti, hogy ki marad a helyén és kinek kell mennie. Licitálni fognak egymásra az emberek, hogy ki, mikor „volt már akkor is ellenzéki”, hogy kit hányszor vertek meg? Könnyen önkényeskedéssé fajulhat ez, minél alacsonyabb szintig akarják a tisztogatást megcsinálni, annál inkább. Az MDF most szabad kezet kapott ehhez. Azok a volt meggyőződéses szocializmus-pártiak, akik most MDF színekben jutottak be a parlamentbe, mindenestre nagyobb biztonságban érezhetik magukat.

Egyébként „jó”, hogy 30-40 állatorvosok, jogászok és tanárok lettek képviselőkké. Alig van a gazdasághoz értő szakember a parlamentben.

(II. éves lány)

A munkanélküliség mozgósíthatja a tömegeket a változás ellen

Mint közgazdász elsősorban a gazdaságban várok változást. Jelenleg csak a politikai változás történt meg. Kérdés az, hogy ez a változás a gazdaságban hogyan fog lecsapódni. Világos, hogy amit a szocialista rendszer alapelveként tartottunk nyilván, (egyenletes, arányos növekedés, teljes foglalkoztatás, az emberi szükségletek minél teljesebb kielégítése, stb.) az nem tartható. Nem éri váratalanul az embereket, hogy megszűnik a teljes foglalkoztatás, miután a tömegtájékoztató fer módon tudatosította, hogy kemény munkanélküliség várható. Emberileg így is nehéz lesz elviselni. És ez az a faktor, ami az egész rendszerváltást — ha ugyan lesz rendszerváltás — valamelyest érinti. Mert, hogyha nagyon elszaladnak az indulatok és nem marad meg ez a nyugodt légkör, ami jelenleg van, akkor még a visszakanyarodás is lehetséges.

Tamás Gáspár Miklós a Spiegeleknak adott interjúja

(egy fiatal oktató)

Kultúr-diktatúra fenyeget

Ami itt rendszerváltás címen folyik, az valóban rendszerváltás, de — és itt jönnek az értelmiségi aggályai — bizonyos esetben nem tekinthető alapvetőnek. Ilyen eset például, ha a dolgok úgy alakulnak, hogy az eddig kívülről irányított, egy bizonyos nagyhatalomtól függő rendszer helyébe egy másik nagyhatalomtól közvetlenül függő rendszer lép. És erre utaló jelek vannak. A legkonkrétabb veszély Németország, de hosszabb távon egy távol-keleti függést, vagy az Európai Közösségnek való alávetettséget sem lehet kizárni. Mindez belső kérdéseket is fölvet: lehetséges például, hogy a rendszer megváltozik ugyan, de nem lesz annyival jobb, mint reméljük. Az egypárti, állampárti formációból kizárulunk, de lehet, hogy a most kialakuló — a több párt elítjének meg egyezésén alapuló — rendszer jobban működik majd ugyan az eddiginél, de annyira mégsem jól, mint amennyire ígérte és a valódi népképviselőkhöz még mindig nem jut el.

A parlamenti képviselők több mint fele pártlistán jutott mandátumához, ez azt jelenti, hogy ők nem egy terület választópolgáraikhoz, hanem saját pártjukhoz lesznek mindenekelőtt lojálisak. Ez persze más lesz kissé, mint az eddigi egypárti hűség, de mégis kevésbé jó, mint kellene. A most kialakuló helyzet számomra olyan, mint a weimari köztársaság, vagy mint egy győngye francia negyedik köztársaság. Rendszerváltás tehát végbemegy, de nem a lehetséges legjobb rendszerbe lépünk át.

Nekem egyébként komoly félelmeim vannak egy kizárólagos keresztény nemzeti kurzussal kapcsolatban, ami pedig egyes MDF-vezetők nyilatkozataiból kirajzolódik látszik. Az ebből kinövő kultúr-diktatúrát még az eddigi politikai diktatúránál is veszélyesebbnek tartom. A politikai diktatúrát ugyanis az egyetemek ki tudták védeni, de a kultúr-diktatúra az egyetemek számára a legveszélyesebb, ezért egyetemi hallgatóként engem közvetlenül fenyeget.

(IV. éves fiú)

Irány: Latin-Amerika?

Annak ellenére, hogy a rendszerváltás időszakában nem tapasztalhattuk tömegek eufóriás lelkesedését, gyönyör szerint sokan egyben megváltásnak is tekintik a rendszerváltást. Ezt a megalapozatlan várakozást csak erősítik az olyan ígéretek, melyek szerint például 10 év múlva utolérjük az európai életszínvonal átlagát.

Véleményem szerint azonban az ország előtt álló valóságos lehetőségeket nem a párt-programok, politikai nyilatkozatok hordozzák, hanem a hazánk jövőjét formáló külső és belső politikai, gazdasági erőviszonyok. Ennek megfelelően három fejlődési lehetőséget tudok elképzelni a közeljövőben:

A multinacionális társaságok kímázolozzák az ország versenyképes termelési erőit — magára hagyva a nem ezekben érdekelt népességet; azaz ez az út az ország latin-amerikanizálódásához vezet. A második lehetőség a nemzeti kapitalista felzárkózás kísérlete, am úgy látom,

(egy tavaly végzett kutató)

A tények nem zavarnak

Egyelőre nem teljesen tet-szik a dolog. Az nem szimpatikus, hogy olyan pártok látszanak dominánsá válni, amelyek vagy nyilvánvalóan szélhámosok (például a kisgazdapárt), vagy a semmitmondással vegyes magyar nemzeti konzervatívizmussal képviselik, ami nem igazán felel meg az izlésemnek.

Nem teljesen tartom jó analógiának a két háború közötti politikai állapotokra utaló keresztény nemzeti kurzus kifejezést, mert a helyzet korántsem egyezik meg a 20-as évekbelivel. Hogy mást ne említsek, ennek az új kormánynak erős liberális ellenzéke lesz a parlamentben. Mégis úgy vélem, hogy nagy

erőfeszítést igényel majd az, hogy legalább a kulturális és a politikai liberalizmus érvényesülhessen, (a gazdasági liberalizmust úgysem gondolja senki komolyan.)

Sajnálom rugni, ám akik a helyükre kerülnek, a vérükbe ivódottan éppúgy hordozzák a magyar vezetői mentalitás bizonyos jegyeit (sógor-koma-

sakkozó-paternalista-mérsékeltlen korrupt), mint elő-deik. Kellemes ugyanakkor, hogy bizonyos kontroll alatt fejthetik ki áldásos tevékenységüket.

Ami a jövőt illeti: Alapjában véve optimista természet vagyok, nem hagyom magam befolyásolni a tényektől.

(IV. éves fiú)

Az osztályvezető-helyettesek forradalma

Nagyon örövendetes, hogy lehet választani.

Ami az MDF-et illeti, ez kissé túlnötte magát. (Nem baj, majd legközelebb megbukik). Ahhoz képest, hogy — talán az egy Bethlen Istvánt leszámítva, aki az NSZK-ban láthatott közelről piacgazdaságot — sem gazdasági sem egyéb területen nincsenek számottevő gyakorlati szakemberek, (legfeljebb elméletek lehet közvalgyó kutatók) meg lehetősége van az önbizalmuk.

E párt szavazóbázisát az a második vonalbeli értelmiségi réteg alkotja, amely két fő szociológiai jellemzővel bír: 1. Eddig kiharadt a hatalmi osztokzodásból, mert tehetség-telen vagy képtelen az alkalmazkodásra, vagy mert hát-terbe szorították. 2. A centralizált társadalmiservezés adminisztratív logikájának igénye alakította ki értékrend-szerűt, tudását. Úgy képzeli az új világot, hogy ezentúl jobb lesz az állam. Ennek alapján nevezhetjük képletesen a rendszerváltást az osztályve-zető-helyettesek forradalmá-nak. A győztes párt tragédiá-ja éppen az, hogy éppen ettől a másfél milliós tömegtől ké-ne megszabadulni, ezeket ké-ne a szolgáltatásba irányítani, ahol nem a bürokrata talpnyalásának, hanem az eladó „keep smiling” képességének kell érvényesülnie.

További nagy veszély a magyar társadalomra nézve, hogy még mindig erős a „Kert-Magyarország”-ba vetett hit, az az illúzió, hogy 5-6 holdon gazdálkodó 50 százaléknyi mezőgazdaságból élő népességgel Európába lehet kerülni. (Ezt a mítoszt elevenítették fel a kisgazdapárt kertek közelről igen régen látott vezetői, akik utóbbi hiányszagukat agresszív antikommunizmussal pótolták.)

Ide tartozik az egyház fel-erősödésének kérdése is, mint-hogy eddigben az MDF siker-esen nyergelt át a kereszténydemokrata párt politikai vonalára. (A KNDP szerintem a karitatív tevékenységen kívül semmihez sem ért, vagy ha igen, akkor azt vezetői mélyen titkolják. Egy állam-titkári poszt a szociális miniszteriumban megilleti őket, a szociálpolitika egészét azonban már nem tanácsos rájuk bízni.) Mindezt múltó divat-nak tekintem a politikában. Eötvös Józsefre emlékeztet-nék, aki a modern állam defi-níciójának tekinti, hogy az megszabadul az egyháztól és a nemzetétől. Persze a nemzeti kultúra ápolása és a kisebbségvédelem például ellátandó funkciót jelentenek, de az ál-lamezon középpontjában nem lehet a vallás és a nemzet.

Az új kormány alatt szá-míthatunk a Nyugat nagyvo-nalú segítségére az adósság-állomány gyorsan eltüntethető, de ettől még nem biztos, hogy növekedni fog a gazdaság jó-vedelemtermelő képessége.

A választások nagy vesztese (az SZDSZ) saját csapdájába esett: A népek elege van az

okosokból, pláne abból, hogy ezt valaki magáról hirdeti. Ez ősi bolsevik mentalitás, taktika. Persze minden politikai párt jellemzője ez, ám a náluk tapasztalható nagyképű-ség sajátosan magyar, SZDSZ-es jelenség.

Szakértői tudásuk korlátait jól jellemzi a következő, a régi ellenzéki időkbeli származó anekdota (igaz történet): Egy szakmai vilán az egyik üldözött ellenzéki érvei kifogytán emígyen fakadt ki: további nyilatkozatra akkor hajlandó, ha megkapja Londonból a megfelelő könyvet.

Ezentúl ne feledkezzünk meg arról, hogy túlságosan hataloméhesnek mutatkoztak, amit persze érthetővé tesz bosszúálló szándékuk. Ez utóbbi nem tompítható — mint az MDF esetében —, hiszen mögöttük nem az osztály-vezető-helyettesek állnak. A bázisukat ugyanis a társada-lom lecsúszó rétegei alkotják, valamint az a feketepiaci ré-teg, amely liberalizmus cím-szó alatt pénzei tisztára mo-sásában érdekelt.

Összefoglalóan némi szarkaz-mussal azt is mondhatnánk: megfelelő ellenzék a megfelelő hatalomnak.

Térjünk át a harmadik poli-tikai erőre, az MSZP-re, amely továbbra sem tud megszabadulni állampárti hagyományaitól. Amelyben KISZ-iskolákban nevelkedett pökhendi, tanulatlan (bár-diplómával rendelkező) em-berek politikusként, polito-lógusokként képzelték magukat; pártpolitizálással kísérletez-tek, miközben propagandac-sinálási képességeiket egy mosószert eladása is meghalad-ná.

Nem jobb a párt felsőbb vezetése sem. Ezt az jellemzi, hogy néhány, a kádárista ki-választási rendszerben vélel-nül előkerült figura kariz-matikus vezetőnek képzelte magát. Miután azonban ilyen szereplőből egyszerre csak egy lehet(ne) a színen, ezért ezek a dudások nem férnek meg a csárdában. Erre egyesek köz-ülük pártoktól független sze-mélyiségnek próbálják feltün-tetni maguk, mások megsér-tődnek, és vannak olyanok, akik ahhoz is buták, hogy mindezt föl fogják.

Választási szereplésüket a párt magatartásán kívül je-lentősen befolyásolta, hogy ki mennyire látott pozícióvédő eszközt az MSZP parlamenti szereplésében. Ez 10 szá-zalékra volt elég — az osztályvezetők időben váltottak.

Utóljára, de nem utolsósor-ban a szép kis kedvencről, az aranyos cukorfalatról, a kis dundi pófajú csecsemőről: Mi lesz, ha nagy lesz?

Milyen jövő vár ránk? A pártállam kötelező optimiz-mussal azt mondhatom —, mert különben ez a cikk sem jelenhetne meg —, hogy csakis egy szép új világ. A magyar nép ezt is túl fogja élni.

(egy középkorú oktató)

Most kezdődik a tánc

Nem lehet elég korán kezdeni
Fotó: Rózsa Gábor

26 éves diák a parlamentben

(Folytatás az 1. oldalról.)

ze. Azt nem tudom, hogy milyen szempontok alapján kerültem az országos listán arra a helyre, ahonnan végül is bejutottam a parlamentbe. Nem tartozom a Fidesz első vonalbeli politikusaik közé, de az elmúlt 3-4 év vitái, munkái során úgy vélem, megszereltem azokat a készségeket, kapcsolatokat, amelyek a „po-

litikacsináláshoz” elengedhetetlenek. Természetesen a következő négy évet nemcsak a politizálás, hanem az önképzés, a tanulás időszakának is tekintem a magam számára. — Mit fogsz képviselni? — Országos listán kerültem be, így adódik a válasz: a Fidesz, a liberalizmus és a demokrácia értékeit, illetve a szervezet programját. Személy szerint szeretném, ha születne egy korszerű, átfogó felsőoktatási, illetve tudomány törvény. Úgy vélem, ehhez jó alapot adhat az OFÉSZ koncepciója. Ez a szöveg törvény-előkészítési vitára bocsátható! — Eddig a „diktatúra ellenzéké” voltatok. Ez nagyon kellemes pozíció, jól álltak nektek a tüntetések, a mozgalom sodró lendülete. A hatalom le-

Megszűnt a moszkvai kiképzés! Formális barátság volt.

(Folytatás az 1. oldalról.)

lapotokhoz képest sokkal szélesebb körű alkalmazási lehetőség kínálkozik számukra, így külföldi posztgraduális ösztöndíjak is.

Magyarország megszüntette a diplomaták moszkvai kiképzését, sőt úgy tudom, hogy ez az intézmény feloszlik. A jövőben így mennyiségben és minőségben növelni kell a hazai külpolitikai képzést egyetemünkön, sőt folynak a posztgraduális képzés szervezési munkálatai is.

A szakra történő kiválasztásnál fontos szempont a rátermettség, a nyelvtudás, az érdeklődés és az önképzésre való akarat. De a régi értelemben vett megbízhatósági kritérium nincs. E kategória helyett a demokratikus meggyőződés, az ország sorsa iránti felelősségérzet és szolgálói akarat a „feltétel”.

A régi „megbízhatóság” számomra mindig is visszatartó volt (ennek én is a kárvallottja voltam).

De a felvételi beszélgetéseknél nem vizsgáljuk a pártok iránti lojalitást sem. Egyébként elmondhatom, hogy több kedves tanítványom, az SZDSZ-t támogatta. Mi viszont az egyetemen elhatároztuk, hogy nem politizálunk, és

én ezt a jövőben is nagyon komolyan veszem. (Miellesleg pártjelvényt sem hordok az egyetemen, pedig viselésére határozata van a Fórumnak.)

— Hogyan alakul a jövőben a Külügyminisztérium és az egyetem kapcsolata?

— A felvételnél korábban megnyilvánult befolyás, konzultáció tulajdonképpen, ha korrekt és szakmai szempontokra irányul, akkor ezt nem tartom önmagában véve rossznak. Ahol erről elsősorban szó lehet, az a posztgraduális képzés, ami viszont már határozottan külügyi érdekeket kell, hogy szolgáljon. A jövőben egyre inkább növekedni fog az egyetem autonómiája. Persze a pénzügyi befolyás nem szűnik meg. Ugyanis, ha a Külügyminisztérium anyagilag érdekelt a továbbképzésben, akkor ezen az alapon joga van a kiválasztási szempontokba is beleszólni. De itt egyetemi szinten ez alapvetően egyetemi ügy.

— A Világ újság április 12-i száma Ki kit rúg ki? címmel a felsőoktatásban a társadalomtudományi tárgyak oktatóinak aggodalmáról ír a rendszerváltással kapcsolatban. Ez a következő: „egyesek B-listázástól, esetleges »kétpárti diktatúrától« félnek, míg mások már a

hatalom új várományosai felé tekintgetnek, ismét másokra egyszerűen nyugdíjazás vár.” Mi a véleménye erről, mint a társadalomtudományi kar dékánjának, ahova elsősorban tartoznak az előbb említett tanszékek oktatói?

— Mint a Magyar Demokrata Fórum tagja, pártommal együtt mindenütt igyekszünk leszögezni, hogy mi nem akarunk felelősségre vonást, csak azokkal szemben, akik bűnököt követtek el. Megnyilatkozásokért nem kívánunk senkivel szemben sem retorzióval élni. En úgy látom, hogy Magyarországon a rendszerváltás kedvező időpontban került sor, mert igen sok ember, aki politikai érdekért került egyetemi állásba, az éppen most éri el a nyugdíjas korhatárt. Ezek az emberek zavarban vannak, és nem találják a helyüket a mai egyetemen. Ennek folytán nem kényszer-nyugdíjazásról van szó, a legtöbb esetben, hanem az amúgy is aktuális és önkéntes nyugdíjba vonulásról. Amennyiben, ha valaki mindennek ellenére sem akar nyugdíjba menni, ráadásul a hallgatók sem járnak az órájára, nem veszik fel a tárgyat, vagy más módon jelzik azt, hogy nem tartják indokoltnak egyetemi működését, akkor fölmerülhet az, hogy mi kerjük fel a távozásra. Ami pedig a személyes véleményemet illeti, én abból indulok ki, hogy Magyarországon tulajdonképpen azok is sok tekintetben áldozatok, akik esetleg haszonélvezői is voltak a totális szovjet típusú rendszernek. Nem őt választották, nem rajtuk múlt, noha ez nem jelenthet teljes erkölcsi fölmentést. Az egyetemen szinte észrevétel nélkül már eddig is végbe-ment egy nagyarányú csere a természetes biológiai váltás miatt. Ebből kifolyólag nem látom olyan rendkívül problémátikusnak a személyi változások lebonyolítását.

— Az MDF választási győzelme számunkra azt a következtetést is sugallja, hogy ön mint a pártvezetőség tagja hammarosan fontos megbízatást kap, és megválnak az egyetem-től.

— Már máskor is említettem — a KÖZGAZDÁSZ-nak is —, hogy én alapjában véve tanár vagyok és történész. Ez egyhogy nagyon sok más társammal együtt úgy éreztük, hogy részt kell vennünk a politikában, és ennek következtében részt kell venni valamilyen szinten a kormányzásban is, ez a magyarországi és a kelet-európai viszonyokból fakad, miután alternatív politikuskok tényleg nem állnak rendelkezésre. Tehát elsősorban a tudományos életből lehet meríteni, mert ott rendelkeznek az emberek részben nyelvtudással, részben bizonyos nemzetközi tapasztalatokkal, és van is valami elgondolásuk a teendőkről. Ez egy átmeneti, talán pár éves időszak, ami alatt ki fog derülni, hogy ki az, aki marad a politika terén, mert megtalálta önmagát, és ki érzi azt, hogy vissza akar térni eredeti szakmájához. De ezenkívül pár év alatt már minden vonatkozásban kinőhetnek majd azok, akik a politikát választják élethivatásuként.

En alapjában véve, ami szükséges, vagy megnyílik előttem, azt kötelességnek tekintem, és egy határozott időre szólóan. Hogy meddig, azt most senki sem tudná megmondani. Nem azért, mert azt

gondolom, hogy a kormány rövid életű lesz, mert én hosszú életűnek rémelem, és a feltételek is úgy néznek ki, hogy adva vannak erre. De a kölcsönös tetszéstől, megfeleléstől is függ, hogy mennyi ideig marad az ember egy más területen. Mindenesetre azt rémelem, hogy néhány éven belül egyértelműen visszatérhetek a történelemhez, és az oktatáshoz. Szeretnék azonban állami megbízatásom időszakában is tanítani, kurzust vezetni, néha nyilván helyettesül.

Egyébként az a szándékom, hogy megpályázzam a nemzetközi kapcsolatok tanszékét. És ha nem tudok teljes mértékben a tanszékvezetésnek eleget tenni, más elfoglaltságok miatt arra vonatkozóan szintén vannak elgondolások, esetleg helyettes kinevezésével, de erről egyelőre még korai beszélni.

En elsősorban az egyetemen érzem magamat otthon, és „innen akarok nyugdíjba menni”, noha még attól úgy érzem távol vagyok, és egyáltalán nem várok erre a pillanatra.

— Utolsó kérdésemet, önhöz, mint a Magyar Demokrata Fórum külügyekkel foglalkozó személyéhez intézem. A közvélemény szerint objektív körülmények folytán jelentősen felerosódott a bennünket körülvevő országokban a magyarellenesség. Lehet-e ilyen körülmények között egészséges külpolitikát folytatni? Mi ebben a helyzetben a teendő?

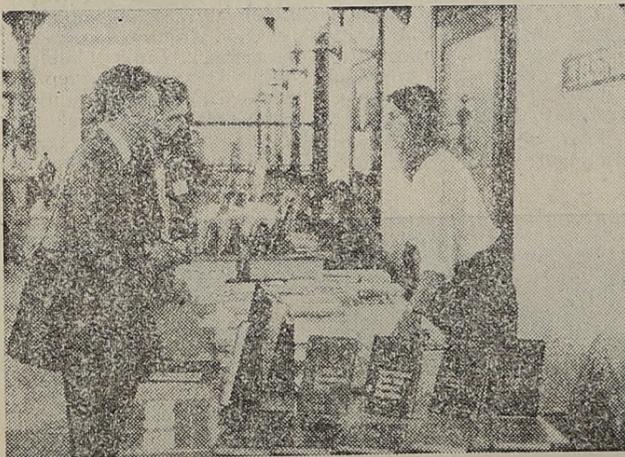
— Nem érzem azt, hogy a külpolitikai helyzetünk romlott volna az utóbbi időben. Arról van szó, hogy formális barátok vettek bennünket körül, noha valójában a kormányok nem sugallták a barátságot. Most pedig olyan államokkal vagyunk körülvevő, amelyek a korábbinál sokkal rokonszenvesebb politikuskok vezetésnek vagy fognak vezetni, és hozzánk közelálló politikai eszméket vallanak különösen az emberi jogok és a politikai gyakorlat módszereit tekintetében. Ez sokkal jobb alap az ellentéteket is tudomásul vevő együttműködésre, mint egy kívülről erőltetett látszólagos, ahol egyik országban sem érvényesülhetett a nemzeti érdek. Konkrétan ez azt jelenti, hogy a korábbinál sokkal, de sokkal jobb viszonyban lehetünk nemcsak Lengyelországgal, de Csehszlovákiával is. Rémelem, hogy a föléledést mutató szlovák nacionalizmus túl jut a maga Sturm und Drang korszakán, és szintén az európai keretek közé tagolódik be a szlovák politikai élet. Jugoszláviával is, különösen az ottani demokratikus erőkkel, minden alapunk megvan a jó viszonyra. Jugoszlávia minden népéhez pozitív történelmi szálat is fűznek bennünket. A Szovjetunióval a magyar függetlenség elismerése alapján kívánunk messzemenőleg korrekt viszonyban élni. Egyedül Romániával látjuk nehéznek jelenleg a viszonyunkat. De ez semmivel sem nehezebb, mint a Ceausescu-korszak alatt volt. Reméljük, hogy a mi egyértelműen korrekt politikánk párosulva a nemzetközi közvélemény fellépésével, és a Romániában föltétlenül létező demokratikus erők erősödésével Romániával is rendezett lesz a viszonyunk. A többi európai országhoz és a tengerentúli országokhoz való viszonyunk pedig sokkal jobb, mint valaha volt az elmúlt negyven évben. En Magyarországot mai nemzetközi lehetőségeit jobbnak látom, mint 1914 óta valaha is.

H. E.

Vélemény a flaska mellett

A fél egyetem a könyvelőké volt

Elkönyveltünk egy konferenciát
Fotó: Rózsa Gábor

Az utazási bizottság döntéseiről

Az utazási bizottság idején első ülésére április 12-én került sor Hrubos Ildikó dékánhelyettes, Sipos Zoltán dékánhelyettes, Zalai Ernő tudományos rektorhelyettes és Berzényi Klára, a nemzetközi csoport előadója jelenlétében. Az utazási bizottság felülbíráta a csereutazásokra beérkezett pályázatokat és az alábbi döntéseket hozta:

EGYETEMKÖZI SZERZŐDÉSEKRE BEÉRKEZETT PÁLYAZATOK:

Kuba, Havannai Egyetem (keret 1 fő, egy hónap; jelentkezett 2 fő) Utazik: Oláh Tibor tanszékvezető, új-latin nyelvek tanszék. NSZK, Mannheim-i Egyetem (keret 1-2 fő, 24 hét; jelentkezett 5 fő) Utazik: Dobos Imre, vállalatgazdáságtan t. Gáspár Bencéné, MSZI. Hollandia, Amszterdam (keret 1-2 fő, egy hónap;

jelentkezett 5 fő). Utazik: Endrész Marianna, vállalatgazd. t. Hegedűs Lajos, szociológia t. Japán, Hosei Egyetem, Tokio (keret 2 fő, 1-1 hónap; jelentkezett 2 fő) Utazik: Tóth Agnes, ipargazdaságtan t., Bauer András, marketing t. Anglia, SSES, London (keret 2 fő, 4 hét; jelentkezett 3 fő) Utazik: Berde Éva, mikrokonómia t., Turján Sándor, pénzügyi t. Izrael, Bar-Ilan Egyetem, Tel Aviv (keret 1-2 fő, 1 hónap; jelentkezett 3 fő) Utazik: Magyar Beck István, emberi erőforrások t., Stahl János, MSZI. Jugoszlávia, Szabadka (keret 1 fő 35 nap; jelentkezett 1 fő) Utazik: Hídegy Éva, Makrotörv. és Modellézési Int. Görögország, Athén (keret 1-3 fő, 3 hét; jelentkezett 2 fő) Utazik: Ligeti Sándor, pénzügy t. (10 nap). Hídegy Mihály, MMI (10). Kína, Pekingi Egyetem (keret 2 fő, 2 hónap; jelentkezett 3 fő).

tételeményesében, a parlamentben másfajta viselkedésre lesz szükség. Nem tartasz a politikai szerepváltástól?

— A konstruktív ellenzéki szerep mérsékelt részesedést jelent a hatalomból. Kompromisszumokat persze kell kötnünk, de a meggyőződésünket, az értékeinket sértő alkukba nem fogunk bocsátkozni! Egyébként például az ellenzéki kerekasztal tárgyalásai során eddig is végeztünk politikai-képviselői munkát, ez nem sértette a tagjaink többségét vonzó mozgalmi jellegünket. Mostantól talán jobban elválik majd egymástól ez a két funkció.

— Az államigazgatás komoly szakma. Olyan „vén államapparátusi rókákkal” kerültök szembe, akik 20-30 éves gyakorlattal a hátuk mögött fognak érvelni például egy költségvetési vitán. Nem félsz meg a hozzájárulásokat, amit nem igazán tudtok áttekinteni?

— Az államigazgatási apparátus irányítása, kézben tartása a kormány feladata és gondja egyben. Amivel mi a Parlamentben szembekerülünk, például a költségvetés tervezetével, annak értékelésére friss gondolkodású, felkészült, már eddig is sok eredményt produkáló szakértőgárdával rendelkezünk.

— Nem vitatom a tehetségetek, de 20-30 évesen az ember legjobb esetben is jó szak tudományos készségekkel és gyarapodó tapasztalatokkal rendelkezik. Ez még nem jelenti egy szakma magabiztos birtoklását, a részletek, a lehetőségek „jól ismeretét”.

— Azt gondolom, hogy aki az egyetemen komoly szakmai

munkát végzett, beásta magát egy szakterület tudásanyagába, annak számára világosan átláthatók az egyes államigazgatási területek kérdései, így a költségvetés, a kultúrpolitika,

Komócsin Sándor

ka, vagy bármely más szféra problémái. Ezt az eddig lejáratott szakértői és tv-vitákon is bebizonyították.

— Ezeket koncepciókat vetettek össze, most viszont milliók fognak röpködni ide-oda, más dolog lesz azt átlátni, hogy néhány milliárd forintnyi költségvetési tétel átcsoportosítása egyik területről a másikra, milyen következményekkel jár a harmadik, negyedik vagy ötödik szférában.

— A kormányzó párt majd benyújt valamiféle költségvetési javaslatot. Az egy koncepció lesz, amellyel kapcsolatban a szakértőink segítségével állást kell foglalnunk. Rövid időn belül kiderül, hogy — elsősorban anyagi lehetőségeink függvényében — milyen támogató hálózatot építünk ki régi szakértőink bevonásával és újak felkérésével.

— Sok sikert kívánok képviselőséghez és pályakezdesedhez egyaránt.

Utazik: Bora Gyula, gazdaságföldrajz t., Vastag Gyula, MSZI. NSZK, Bambergi Egyetem (keret 1 fő, 1 hónap; jelentkezett 2 fő) Utazik: Antal Zsuzsa, vezetési és szervezési t. NSZK, Passau, hallgatói pályázat (keret 2 fő, 1-1 szemeszter; jelentkezett 4 fő) Utazik: Kövesdy Tamás, III. évf. külgazd., Famosi Attila, III. évf. külgazd. NSZK, Hamburg (keret 1-2 fő, 1 hónap; jelentkezett 1 fő) Utazik: Tóth Ferenc, vállalatgazdaságtan t., Jánzsó János, orosz nyelvi t. (Mannheim-ből átirányítva).

TÁMOGATÁSI KÉRELMEK:

A bizottság döntése alapján egyetemi támogatásban részesülnek: Mátyas László (vállalatgazd. t.) Barcelona, World Conference of Econometric Society, útiköltség-hozzájárulás.

Répassy Helga (MMI) NSZK, Európai Felsőoktatási Társaság Kongresszusa, útiköltség és részvételi díj hozzájárulás.

Mészáros Judit (Nyelvi Int. új-latin nyelvek t.) Portugália, 3 hónapos ösztöndíj, útiköltség-hozzájárulás.)

Bauer András (marketing t.) Ausztria, European Marketing Academy konferencia, részvételi díj, szállásdíj hozzájárulás.)

Zoltayné Paprika Zita (vál. gazd. t.) USA, döntésemélet, konferenciák, útiköltség-hozzájárulás.)

Temesi József (MSZI) Olaszország, European Association for Comparative Economic Studies alakuló konferencia, útiköltség-hozzájárulás.)

Bán Éva (nemzetközi kapcs. t.) Portugália, 3 hónapos ösztöndíj, útiköltség-hozzájárulás.)

Rónai Judit (szociológia t.) amerikai ösztöndíj, útiköltség-hozzájárulás.)

A döntésről az érintettek közvetlenül értesítést kapnak. Az utazási bizottság következő ülése június első hetében lesz, ahol a május 31-ig beérkezett kérelmeket fogják elbírálni.

Hogyan lesz egy Van Gogh-i mozdulatból rendszerváltozás?

A dolog úgy kezdődött, mint bármely szokványos, tudományosan kimunkált, államilag menedzselte privatizáció: érdekorientáltan és spontán. Kollégám (aki egyébként építőipari üzemmérnök) 1985 februárjának egyik reggelén megborotválkozott a megjelenő kongresszusi irányelvek tiszteletére. Borotválkozás közben a törülközőtartóba akasztott zsebrádióját hallgatta. A rádióban, megmondom úgy ahogy van, ifj. Marosán György beszélt. A nyugatnémet átlagos műszaki értelmiségi — mondotta ifj. Marosán György

felhőtlen apparátusi derével

— semmivel sem el jobban, mint a magyar mérnök. Barátom arcán e hírre örömtáncba kezdett a borotva és nyívsz, kishíján odalett a rádióhoz közelebb eső fülecske. Talán mondanom sem kell, a Műszaki, Technológiai és Fejlesztési Osztály KISZ-alapszervezetének rendkívüli taggyűlésén még aznap határozat született: „Hívjuk csak el ezt az embert, s ha lehet, fejtsé ki bővebben boldog elgondolását arról, hogy valójában hogyan is élünk mi!”

A randevú létrejött, bár maga a vita nem volt túl érdekes. Ahogy az lenni szokott: mindenki fújta a saját rögeszméit, kesergett, vigyorgott, káromkodott vagy éppen füttyörészett. De abban is a megtevédség hasonlítottunk a

nyolcvanas évekbeli reformkodókhoz, hogy a legvégsőkig kitartó, dohányfüstbe hengergődő idült vitatkozók így összegezték maguk számára a gyűlés tanulságait: „A kurva életbe, most már csinálni kellene valamit!”

Akkoriban a reformértelmség legnagyobb bánata az volt, hogy tömegbázis, tömegtámogatás nélkül nem bírt a politikai bürokráciával, míg mi, melósok megfelelő információk hiányában vasöklünkkel hol ide, hol oda csaptunk egy jó nagyot. Ezért a megoldás ügyszólván önmagát kínálta. Össze kell gerjeszteni a progresszió lenn füstölő és fent föllobbanó tüzeit. Úgy döntöttünk tehát, hogy együtt tartjuk vitatkozó magunkat, „intézményesítjük a reformot”, megpróbáljuk egy vitakörben összehozni a reformer elitet a politikálgató munkásokkal. Most már hetente egybegyűlünk beszélgetni s a vitaindító, tájékoztató előadásokat olyan emberek tartották, mint Siklaky István, Gedeon Péter, Csepeli György, Szabó Máté, Kerkes György, Lengyel László, Bihari Mihály. Emiatt azután idővel a pártállamista KISZ-vezetők szépen kivonultak, kimaradoztak a körből (Egyik összejövetelünkre meghívtuk a vállalat előljárót és a kerületi pártvezetőket is. Sose felejttem el, amikor Bihari Mihály az SZKP huszonhetedik vagy nem tudom én hanyadik kongresszusának méltatása ürügyén taglálni kezdte Gorbacsov és

Jelcin nyilatkozatait, szándékaikat — titkárunkat a szó szoros értelmében

a fizikai rosszullét környékezte.

(Úgy kellett kitárogatni szegényt a teremből.) Maradtunk tehát tizenötön, húszan, főleg művezetők, fizikai dolgozók. Elhatároztuk (mert tehetjük), hogy radikálizálódunk egy kicsit, a langyos-kellemes reformbeszélgetéseken túl megpróbálunk az egyetemek, egyetemi szakkollégiumok, kiadványok felé orientálódni. Így került kezünkre a Közgazdász, A Közgazdász

hasábjain akkoriban zajos vita dúlt

két ideológiai csoport, az elkötelezett szocialisták és a piaci szocialisták, más szóval a szocialista demokrácia és a demokratikus szocializmus hívei között. Mi a vitát becsülettel végigolvastuk, megvitattuk annak rendje és módja szerint, végül egyik művezető kollégám szájából így szólt az összegző instrukció: „A Vágréti fogalmazzon egy levelet, amelyben a vitatkozó értelmi-

ségek tudomására hozzuk, hogy nem kell minékünk sem a szocialista piac, sem a piaci szocializmus, nem bírnak bennünket fölzigatni sem a szocialista demokraták, sem a demokratikus szocialisták, mert, hogy tudniillik momentán

tele van a tőkünk minden ideológiával!”

A levelet megírtam, elküldtem, melynek közzétételével a Közgazdász szerkesztősége történelmi jelentőségű (mondhatni vateszi) szerepet vállalt a „reform továbbvitelében”.

Így tünk legalábbis az „első szabad választások tükrében. Győztünk! — tudatja velünk szerelmesen a sajtó —, végleg odalett a Kádár-rezsim, a kommunista rendszer. A BBC tudósítója pedig egyenesen ezt állítja: „Az MDF sikereinek igazi titka konzervatív filozófiájában és erőteljes kommunistaellenes fellépésében rejlett”.

Ami biztos igaz, viszont még magyarulra szorult a tény, mely szerint az „élesen kommunistaellenes” MSZDP vagy a „konzervatív filozófiáját”

preferáló kereszténydemokrata (ahhoz is persze). Mindenki párt bizony csúfol legett a „kommunista pártállami utód” MSZDP-vel szemben. A KDNP a választásokon éppen akkorát bukott, mint az MSZMP, ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon majd minden ember számára úgyszólván a legfontosabb tájékoztatósi pontok a kereszty értékek szolgálnak. Hangsúlyozom: a „ne ölji”, „ne lopji”, „ne hazudji!”, „ne spontánprivatizáld felebarátod vagyont”, titkár-nózt és íróasztalát!” parancsolatairól, vagyis a kereszty értékekről beszéltek, nem pedig a vallásos maszlagról, a templomi ideológiáról! Tapasztalatom szerint az MSZMP, MSZDP, KDNP bukásának oka abban rejlik, hogy ideológiai pártként léptek föl a választásokon, ideológiai pártként definiálták magukat. És ez megbocsájtathatlan! Még az MSZP pettyes múltját is jobban tolerálta a közvélemény. Minden híreszteléssel szemben nyilvánvaló, hogy azért szavaztak tömegesen a választáspolgárok az MDF-re és az SZDSZ-re (hol erre, hol arra), mert e pártok mögött olyan (egyfelől) tisztakezű, becsületes, (másfelől) felkészült, hozzáértő szakembereket sejtettek,

ahhoz is persze). Mindenki tudja, hogy az MSZP-nek újabbán már a „frontemberei” sem hűlyék, az utóbbi időben ugye nem kivakaródtak s valamennyire föltuningolt pékek, hentesek és szabóságok országslása folyik. Mégis legfontosabb: az emberek, ha nem is tudják pontosan, de érzik, hogy a győztes pártok magyarokodó, európaikodó lözvingjai csak gyöngye felszín. A mélyben masszivan, meghatározó erővel állnak a Bod Péter Ákosok, Jeszenszky Gézák, a Tardos Mártonok, Bauer Tamások, az Antal Lászlók és Bokros Lajosok. Úgy vélem, ez a lényeg, mert a nép igazából nem akar rendszerváltást. A Kádár-rezsimet szeretné valahogyan „átmenteni” magának. Szeretné egy kicsit korszerűsíteni, racionalizálni, többpárt-rendszeresíteni azt a paternalista szembizást, amelyben már valamennyire meglelte nyugalmát, viszonylagos biztonságát. Ezért fogadta el maga fölé némi hezitálás után a leginkább „posztkádárista”, de már kellően „pragmatikus erőt”.

akkik nem csupán a süketeléshez értenek

Itt tartunk tehát. És ez nem csekélység. Mégis eltűnődöm időnként, hogyan alakulna sorunk, ha nyolcvanöt telén a barátom tényleg levágta volna a bal fülét?

VÁGRÉTI LÁSZLÓ

A nemzeti tudat múltja és jelene

A nemzettudatról indított sorozatunk befejező részében Csató Tamás, a gazdaságtörténet tanszék oktatója mondja el véleményét erről a problémáról.

A nemzeti tudat kérdését kétféleképpen próbálom átfogni: a privat ember szintjén, illetve a történész, mint szakember szintjén. A privat ember szintjét azért nem akarom kikapcsolni, mert úgy hiszem, ez az esetek többségében befolyásolja még a szakember gondolkodását is.

En a Horthy-rendszerben kezdtem iskolába járni. A kor-szellemnek megfelelően nagyon hazafias nevelésben részesültem — nemcsak az iskolában, de otthon is. Lelkes ifjú hazafi voltam. Még a német megszállás sem okozott nekem törést ebben a vonatkozásban. Igaz, 1944-ben származásom miatt életveszélynek voltam kitéve. De az ekkor történt dolgok azért befolyásolták kevéssé a hazafias érzésemet, mert azok majdnem teljesen a németekhez kötődtek. Az más kérdés, hogy a magyar kormány illetékes miniszterei és államtitkárai Himmler szellemében jártak el. Az egész szörnyűség azonban elsősorban a nemzeti szocialistákkal függött össze és nem a magyarokkal. Nem is Horthy Miklóssal. Benne csak nagyot csalódtunk. Horthy után ugyan jött a nyilas hatalomátvitel és a nyilas korszak, de az meg egy lumpensöpredék volt, amelyet normális ember a magyarsággal aligha azonosíthat. Minden országban található ilyen szélsőséges irányzat, csoport. Ilyen értelemben a hazafias érzésben számomra trauma is volt meg nem is. A szovjet hadsereg megjelenése

nekem valódi felszabadulást, az életveszélytől, a szinte biztos haláltól való megmenekülést jelentette. A sors külön iróniája, hogy az a hatalom, amely felszabadított, a saját határain belül hasonló büneköt követett el. A szocialista rendszerre is jellemzőek voltak az antiszemita megnyilvánulások. Egy nagy, államilag rendezesített pogromra csak Sztálin halála miatt nem került sor. A Szovjetunióban lebonnyított orvosper, mint köztudott már Magyarországon is előkészítés alatt állott.

Már az ÁVO fogházában ült a kiszemelt vádlottak egy része. Ez az orvosper is uniformizált dolog volt. Ilyen vonatkozásban Magyarországon a helyzet valamelyest jobb volt, mint mondjuk Csehszlovákiában, mert ott a Rajk-pernek megfelelő Clementis — Slanszki-Szverdom elleni per és határai már eleve antiszemita jellegűek is voltak.

De kicsit előre szaladtunk a történelemben. Visszatérve a háború befejezéséhez; 45 után rövid átmeneti időszak következett, amely nemzeti vonatkozásban visszafogottságot hozott. (Hiszen elvesztettük a háborút, „Hitler utolsó csatlósa voltunk.”) Ebben az időszakban egy polgári demokratikus szemlélet az egyik oldalán, illetve a már terjedő marxista szemlélet, a másik oldalán volt az, amely meghatározta a hozzám hasonló fiatal emberek gondolkodásmódját.

Ezt követően jött azután néhány év — amit ötvenes éveknél szoktak nevezni — amikor a nemzeti érzés a hivatalos megnyilvánulásokban háttérbe látszott szorulni. De

igazából ennél sokkal bonyolultabb volt a helyzet. Az egyik oldalon ugyanis az a törekvés jelentkezett, hogy a Szovjetuniót mindenben lemásoljuk.

A másik oldalon viszont volt egy olyan elképzelés, amely azt célozta meg, hogy a magyar kultúra hazafias nevelésre alkalmas voltát felhasználja úgy, hogy egybekapcsolja a társadalmi haladásért és a függetlenségért vívott mozgalmat, s azt mintegy szerves egészet mutassa be.

Nem kisebb ember állt be ennek propagálására, mint Farkas Mihály, aki a „trojka” egyik tagja volt. Ezzel a legfelsőbb állam és pártvezetés részéről is szentesítette azt a gondolatot, hogy a hazafias mozgalmak mindig is összekapcsolódtak a társadalmi haladásért vívott küzdelmeinkkel. Ez az időszak sem volt tehát mentes attól, hogy a hazafias szövegeket felhasználja. Persze ennek a hatékonysága nem lehetett olyan nagy, mint a háború előtt.

1953–56-ig a rendszer egy cikkekakkos utat futott be. Hosszú idő után végre felhangozhatott a Himnusz. Halálára az emberek szemébe általában könny szökött. Ebből is látni lehetett, hogy nagy részükben van természetes, egészséges, hazafias érzés, amelyek megnyilvánulásait ugyan háttérbe lehet szorítani, de kiölni nem lehet.

1956 a cikkekakkos út betetőzése volt, amikor is a nemzeti érzés fellángolt. Ez azonban egybefonódott a szovjet, illetve a kommunistaellenességgel is. Nemcsak egy pozitív irányú érzésről van tehát szó, hanem egy olyanról, amely erősen „anti-elmélet” tartalmú. A hazafias érzés — ha nem is mondhatjuk ki — azt is takarta, milyen az emberek viszonya a Szovjetunióhoz. Hiszen ez a viszony a magyar lakosság számára meghatározó élmény volt.

A hatvanas években a hazafias érzelmeknek a nevelése háttérbe szorult — legalábbis átmenetileg — az internacionalista propaganda mögött. Ez 56-nak bizonyos ellenhatása is volt. A 70-es években a nemzeti érzésnek csak egy szordinos jelentkezése tűnt kívánatosnak. Ez azt jelenti, hogy csak óvatosan körültekintően lehetett ezeket az érzelmeket hangoztatni. Minden

olyan megnyilatkozást tompítani akart, amely úgy tűnt, hogy a hivatalos politikai vonal vitelét sérti. Konkrétan mire gondolok: a hatvanas években megkezdődött Erdélyben a magyarság kulturális és általános nemzeti jogainak erőteljes megcsorbitsa. Ez nagy felháborodást váltott ki itthon. A hivatalos politika ennek ellenére úgy mondta, hogy az ott élő magyarok érdekében nem lehet határozottan nyilvánosan fellépni, hiszen ez a testvéri szocialista országok belügyeibe való beavatkozás lenne, amivel csak ártanánk az ott élő magyarságnak.

A nyolcvanas években Ilyés Gyula szót emelt a nemzeti jogok megcsorbitsa ellen. A kormány ezeket a megnyilatkozásokat is aggodalmasan szemlélte. Fél attól, hogy szomszédaink meg fogják sértődni, sőt talán valamilyen retorzióhoz folyamodnak. A kormány tehát (amibe a pártvezetés is bele kell érteni, hiszen a kettő közös „célnak” számítot) nagyon óvatoskodó, szűveséssel lojális politikát akart folytatni.

A mai kép viszont épp azt igazolja, hogy nem érdemes, sőt, nem is szabad óvatoskodni. Csak szívós küzdelmek vezetnek eredményre. Csak a demokratikus változás beindulása esetén fordulhat jobbra a helyzet. Mindez amit előbb említettem a határainkon túl élő magyarságra vonatkozott. De mit mondhatunk a határainkon belül élő magyarságról?

Itthon az elmúlt időszakban egy nagy hazafias reneszánsz következett be. Ez a nemzeti ideológia azonban nem nélkülözi sem a politikai manipulációt, sem a kisebbségeket a hazafias körből kirekesztő, nemcsak sértő, de bennük a fenyegetettséget érzést keltő elemeket sem. Ami a magyar nép természetes, egészséges nemzeti érzését illeti, azzal nincs baj. Ha ezt a kultúrpolitika, illetve az oktatás megfelelően táplálja, akkor jó ügyet szolgál. S én, mint nevelő, ezt fontos feladatommak is érzem. De nagyon lényeges, hogy a felnövekvő nemzedékek toleranciával, demokratikussal együtt neveljük hazafiságra. Durst Judit

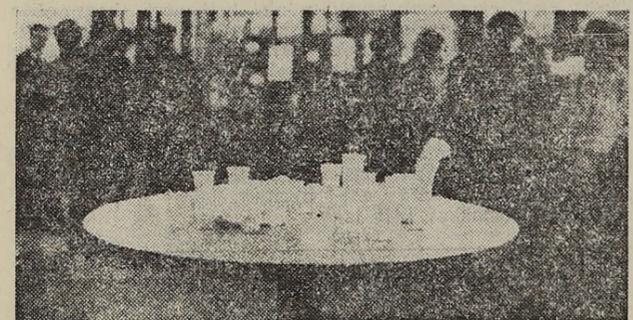
Európáról angolul

Egyetemünk vendége lesz Michael Hodges, a London School of Economics Nemzetközi kapcsolatok tanszékének oktatója. Előadását az NSZK, Japán és Nagy-Britannia helyzetéről tartja az 1992-es változások tükrében. Az esemény 8-án lesz.

Susan Strange az LSE professzora, a firenzei European

University Institute meghívott professzora. Egyetemünk vendégeként május 9-én tart előadást a kelet-európai országok gazdasági fellendülésének lehetséges módjairól.

Az előadások angol nyelven hangzanak el — utánuk konzultációs lehetőség.

Csendélet

„Kedv, s öröm röpkedtek”

Az alábbi IMA az Erdélyi Híradó (az RMDSZ országos lapja) április 13-i számában jelent meg. Ez az írás, mely a lap szerint az eredeti román nyelvű röpirat magyar nyersfordítása, nagyon nagy port vert föl az erdélyi magyarok között. Ez a kicsiny, babonás szekta (az új testvérek egy csoportja) ugyan semmi esetre sem válhat politikai tényezővé Romániában — a röpirat pedig lehet provokáció is —, mégis az erdélyi magyarokat nagy ijedtséggel töltötte el, mert ők is tudják, hogy a sovinszta butaság lángját könnyebb fellobbantani, mint elfojtani. L. L.

IMA

Szeretett Ceausescu Testvér! Tragikus és ártatlan halálozása óta, amely a sötét külföldi irredenta hatalmak segítségével következett be, általános gyaşban vagyunk. Minden percében Rad gondolunk, a szenális férfitúra, aki mágiikus erővel tudta egybefogni a gyűlölet lángját, s hódítóan euforikus emléke-

debtiséggel tudta irányítani tüzoszlopait a világ minden tája felé.

Büszkéek vagyunk rád és hűek vagyunk Nagy Testvér. Csodálatos alakod márványba faragott tetemmé épült szívünkben, benned sejtjük a békés gyűlölködés és félelemkeltés igazi szimbólumát. De Te is boldog lehetsz emelkedett álmaidban, hihetsz bennünk, a nép legjobbjában, a vaskardista nagyapák, a Te szekusaid leszármazottaiban.

A szent célt elérjük, kiüldözzük hazánkból az átkozott más vérűeket, tisztára mosjuk hazánk földjét és Európába is bekéredzünk. Igaz, egyelőre még nem tudunk európaiasan viselkedni, a parlamentben is esziszolatlanok vagyunk, de fellépésünk a más vérűekkel szemben itt is egységes és emelkedett.

Édes jó apánk, gyűlölünk és vért viszunk, koponyákat törünk és zúszunk, lincselünk és pogorozunk, egyek vagyunk Koszovóval és Karabáhhall. Sajnos, a falra nem tehetünk ki Téged, így szívünkben hordunk, onnan sugározz ki, akár sorban állunk, akár vonaton ülünk, az idegen szó hallatára rögtön kiugrul szívünkbelől s a kétezer év jóvágó rendre utasítod az arcátlan idegent, az ázsiai hor-

dák söpredékeit, a szláv szeméjét, a germán szemtelenséget, a zsidó pimaszságot.

Szellemed előbb és lüktetőbb, mint valaha, bár nem tudod fehér párnás kezeiddel, az arany vízcsapot elzárni, az arany villákkal a medvetalpatat enni, te mégis itt vagy velünk, belénk ivódtál, belénk és még inkább azokba, akik a nemes nyugat országaiból tértek haza, mintha ott is mindig téged csodáltak volna.

Bízzál bennünk, lesznek sunyi és alamuszi gyilkosságok, tömegverekedések, félelemszítás és történelem hamisítás. A kisebbség szájába fulladásig gyűrjük be zászlóinkat, idétlen papjakkal egyetemben megtanulnak újra ritmusra tapsolni. Határtalan pimaszságában ez a pap szeretetre és testvériségre bujtogatja népeinket.

Ó, sántán hatalmak meddig túritek? Drága testvér, segíts! Már minden feliratot bekenünk, minden cégtáblát összetörtünk, az idegenül gágogók iskoláit bezártuk, népüket kompromittáltuk. Reszkessenek és remegjenek, hagyják itt havatt-homlok, épen maradt falvaikat, temetőiket, mi majd tudjuk, mit kell tennünk.

Időtlen kárpáti tölgy, lényed most kezd igazán kizöldülni, halálozodban még előbb vagy s mi eszküszünk, hogy a kék égen, az erdők fenyevesében, az ágyban, a párnák alatt, a temetői sírokban, mindenütt, mint egy hatalmas abroncs fogja majd azt országot a te dicsőséges emléked.

Porladó hamvaiddban is légy áldott, megbosszuljuk mártíromságod, mindenkit kiirtunk, akinek a gondolata idegenre bicsaklik és egy színűre festjük országunk egét, a de-generált nyugat úgyis elhisi, hogy itt demokrácia van, és a primitív király fők, akik visszakerék diszkritüntetéseidet, terden csúszva járulnak majd titkos sírod elé.

Most is te irányítod minden gondolatunkat, mozdulatunkat, szívünk érted dobog, mint egy hatalmas selyemzsló lobogsz előttünk. Legyen áldott az emléked is, várjuk, hogy onnan a magasságon mélyből újabb sugallatokat küldesz hozzánk, népünk boldogulására.

(Hitelesíti: J. M.)

Amen

Az új testvérek egy csoportja

Az általános társadalomtudományi kar tanácsának legutóbbi április 19-i ülése Agh Attila egyetemi tanári pályázatának ügyével kezdődött. A szavazás eredményeképpen 19 tanácsstag támogatta, 1 elleanezte a kinevezést, 1 pedig tartózkodott. Agh Attila személyétől függetlenül, ám ügyének intézési módjával nagyon is szoros kapcsolatban tarthatatlannak tartva, az érintett tanszéknek megkérdésére nélkül dönt, illetve állít kész helyzet elé testületet. Erre és a TDDSZ egy korábbi kifogására és javaslatára az egyetemen bizottság alakult a személyi kérdések kezelésére. A kari tanács eldöntötte, hogy Szakács Sándort nevezi e tisztségre, arról azonban — többek között próbálkozása ellenére — semmilyen megállapodás sem született, hogy ott mit, hogyan és minek alapján képviseljen. Ami — mint fölmerült — annál is sajnálatosabb, mert a közeli napokban a karra szóló számos tanszékvezetői pályázatot kell elbírálni.

A kari tanács ezután hozzájárult ahhoz, hogy az eddigi újlatin nyelvi tanszék kettéoszlik az a jövőben francia-olasz, illetve spanyol-portugál tanszéknek működjen. Ezzel kapcsolatban hangzott el, hogy a Nyelvi Intézetben további nyolc-tíz nyelv oktatása tisztázatlan szervezeti, Bassola Péter, a német tanszék vezetője bejelentette, hogy felmentését kérte, mivel szeptembertől a JATE oktatója lesz.

A testület az operatív tantervek jóváhagyásának procedurájába vészt bele ezek után. A kimenő évfolyamok tárgyait kommentár nélkül hagyják jóvá a tanácsstagok, de az első reformévfolyamok felsőbb évi tanterveit is meg lehetőséget almosan fogadták. Némi kivétel volt ez alól a jogi tárgyak teljesen tisztázatlan mennyisége, időtartama, kötelező vagy választható jellege stb. körüli — immár évek óta tartó vita újabb eredménytelen fejezete, illetve a diákok és az oktatók földalton véleménykülönbsége két tárgy esetén arról, hogy vajon egy félévig heti négy órában vagy két félévig heti két órá-

ban folyjon-e az oktatás. A hallgatói képviselők igen sérelmeztek az oktatás szerin-

tük érthetetlen érdektelenségét, és hangsúlyozták, hogy nekik nem mindegy milyen egyetemre járnak négy-öt évig.

A miskolci egyetemközi tárgyalásokról párszavas beszámoló hangzott csak el, de ebből is kiderült, hogy a nem túl színvonalas összejövetelen a hallgatókon kívül senki semmit sem tudott kezdeni a

A DIÁKKÉPVISELŐK SZÜKSÉGESNEK TARTOTÁK, HOGY EZÜTON KÜLÖN NYOMATÉKOT ADJANAK ÁLLÁSPONTJUKNAK:

A tanácsülésen az egyik fő (?) napirendi pont a reformévfolyam jövő évi operatív tantervére tett tanszéki javaslatok megvitatása volt. Mivel döntési joga a kari tanácsnak ebben a kérdésben nem volt, a vita meddőnek bizonyult. Láthatóvá vált, hogy a tanár többsége nem feltétlenül a reform szemléiben oktat. Az egyetemi reform egyik lényeges pontját, a folyamatos tanulást ugyanúgy nem veszik komolyan, mint ahogyan a diákok többsége sem. Szerintünk a hatékonyabb tanulást a tanterv elő, ha csökkentenék a tantárgyak félévenkénti számát és főleg szemináriumi keretben oktatnánk. Ezzel szemben néhány tanár (az érdeklődőbbek közül) nem értett egyet javaslatunkkal; Szuhay Miklósnak az volt a véleménye, hogy két félévben kevesebb óraszámmal jobban el tudjuk sajátítani az anyagot, mint egy félévben több órában. A több évtizede honos oktatási rendszerre hivatkozva kifejtette, hogy sok tárgy nemcsak az új oktatási

rendszer jellemzője. Ha azonban a tantárgyak mennyisége és minősége nem változik, akkor már csak a reform lényegét nem látjuk. Az egyedüli változást a számonkérés megváltozott formája jelenti, ami abban mutatkozik meg, hogy az első negyedévkor elkezdődő vizsgaidőszak sok tantárgy esetén áthúzódik a második negyedévre. Az igaz, hogy viszonylag nagy a választási szabadságunk, de volt olyan tanár, aki ezt is kifogásolta: a szabad alternatív tantárgyak túl nagy választéka úgy mond megzavarja a fejünket. A tanácsülés egyhangúságát Sárközi Tamás oldotta fel, aki azt állította, hogy a kari tanács illegitim, mivel tagjai a rendszerváltás (?) előtt kapták megbízásukat.

Végezetül egyik évfolyamtársunk magvas gondolatát idéznék: Nagyon fontos ponton áll a reform. De a hangsúly nem a nagyon fontoson, hanem az áll-on van.

M. G.

rendszer jellemzője. Ha azonban a tantárgyak mennyisége és minősége nem változik, akkor már csak a reform lényegét nem látjuk. Az egyedüli változást a számonkérés megváltozott formája jelenti, ami abban mutatkozik meg, hogy az első negyedévkor elkezdődő vizsgaidőszak sok tantárgy esetén áthúzódik a második negyedévre. Az igaz, hogy viszonylag nagy a választási szabadságunk, de volt olyan tanár, aki ezt is kifogásolta: a szabad alternatív tantárgyak túl nagy választéka úgy mond megzavarja a fejünket. A tanácsülés egyhangúságát Sárközi Tamás oldotta fel, aki azt állította, hogy a kari tanács illegitim, mivel tagjai a rendszerváltás (?) előtt kapták megbízásukat.

Végezetül egyik évfolyamtársunk magvas gondolatát idéznék: Nagyon fontos ponton áll a reform. De a hangsúly nem a nagyon fontoson, hanem az áll-on van.

Bartus Tamás—
Gulyás Ágnes—Vajda Éva
II. évfolyamos diákok

Ha Erdélybe utazol...

Aki Erdélybe vagy a Felvidékre kíván utazni, annak javasoljuk, nézze meg a következő alkalmakat:

Április 23.—május 1.: Gimesi vásár (Felvidék, Nyitra megye); **május 5.:** Sepsiszentgyörgy búcsú és néptáncfaló; **június 3.:** Csíksomlyói pünköszt; **június 29.:** Szt. Péter-Pál nap Gyimes, Székelyföld; **június 22.:** Magdolna-nap Gyimes—Középlök; **augusztus 24.:** Bertalan-nap, Szék.

Az egyetem a csíksomlyói búcsúra autóbust indít. A túra legalább 3 napos (június 2—4). Eleget jelentkezők esetén az út ingyenes. Jelentkezni lehet Sárosi Mária tanárnőnél (gazdaságtörténet tanszék) vagy Letenyei Lászlónál (telefon: 122-4340).

Aki Erdélybe vagy a Felvidékre kíván utazni, annak javasoljuk, nézze meg a következő alkalmakat:

Az egyetem a csíksomlyói búcsúra autóbust indít. A túra legalább 3 napos (június 2—4). Eleget jelentkezők esetén az út ingyenes. Jelentkezni lehet Sárosi Mária tanárnőnél (gazdaságtörténet tanszék) vagy Letenyei Lászlónál (telefon: 122-4340).

Mi lesz veled, TDK-mozgalom?

(Folytatás az 1. oldalról.)

hosszánk. Két hét késés még befér a rendszerbe, annyit még lehet csúsztatni, de amikor ezen már túlmegy a dolog, akkor válik az egész irányítatlanná. A csúsztatás következtében nem tudtuk előzetesen kiszűrni sem azokat a dolgozatokat, amelyek alacsony színvonaluknál fogva nem indulhatnak a konferencián. Szerencsére ez nem annyira zavaró, miután az elmúlt két évben azt tapasztaltuk, hogy legfeljebb egy-kettőre tehető az ilyen színvonalatlan dolgozatok száma. Mégis jó lett volna többet tudni a dolgozatokról, hogy legalábbis milyen pontszámok várhatók. Hát ez most nem működött — állapítottuk meg másfél héttel a konferencia előtt. Még az a jó, hogy mindez nem okozott túl nagy gondot az előkészületekben. Sőt bizonyos fokig az elmúlt évekhez képest előnyre tettünk szert a tekintetben, hogy a meghívófüzetek még a konferencia előtti héten jelentek meg és nem a szokásos módon a konferencia első hetében. Ilyen értelemben fejlődött is, amit a rezümék tettek lehetővé.

A késések egy másik kritikus pontja az opponenseknél csúcsosodik ki. Mert ha március végére készül el a dolgozat, akkor még két hét van a bírálat beszerzésére. De ha tovább csúszik, akkor már nem biztos, hogy egy-két napos határidőre elvállalja az opponens a bírálatot. Lehet, hogy két hétre lenne szüksége, ilyen esetben az opponens rugalmasságán múlik, hogy

lesz-e bírálat vagy a csúsztatás tovább gyűrűzik, és torlódnak a problémák.

Március végén, miután nem érkeztek meg a dolgozatok, egy önmenedzselő formába tettem át az egész TDK-t. Ugyanis körlevelet küldtem ki a tanszéknek és a szak-kollégiumoknak, amelyben felkértem a hallgatókat, hogy amennyiben csúsznak a beadással a dolgozatot személyesen vigyék ki a bírálóhoz a szekciótájkárral történt előzetes egyeztetés után. Ilyen értelemben az egyetem részéről biztosított a szakmai egyeztetés, van bizonyos visszacsatolás és így bezárul a kör.

Gondoltál-e arra, hogy talán nem jó a konferencia időpontja, és ha változtatnánk rajta, akkor megszűnnének ezek a problémák?

A felsősoknál ez a csúsztatás évek óta standard probléma. Persze gondolkodni lehet, mi lenne a legjobb. Elvileg az ember azt gondolná, hogy a legjobb lenne ősszel, november táján, esetleg december elején. Ez esetben három nyári hónap alatt lehetne a témán dolgozni. De még szeptemberben is van néhány hét a dolgozat elkészítésére. A baj csak az, hogy ősszel kezdődnek a szakkollégiumokban a TDK-dolgozatokra rásegítő kurzusok, és ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni, miután a szakkollégiumokból származik a dolgozatok 60 százaléka. Különben a nyár azért sem jó, mert ha számítógéptovább a dolgozat, akkor az további szaladgálással jár, míg megteremtődik a lehető-

ség a futtatásra. A tapasztalat szerint a második félév sem az igazi, mert a vizsgaidőszak kettészakítja a készületi folyamatot és a vizsgaidőszak után a rendelkezésre álló egy hónap pedig kevésnek bizonyul a munkára, mindez önmagában hordja a csúsztatás lehetőségét.

Ezek szerint így tavasz táján rendszeresen van néhány álmatlan éjszaka.

En már a harmadik éve látom el ezt a feladatot. Az első évben, amikor ezekkel a problémákkal először találkoztam, nagyon ideges voltam. Még tavaly is. Most már egy kicsit nyugodtabb vagyok, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy úgyis bejön. Azért ha viszonyított az elmúlt évet a mostanihoz, meg kell állapítanom, hogy tavaly jobban tervezhető volt, jobban kordában tartható volt az egész

Ha a jövő történelemkönyvében a kelet-közép-európai kommunista rendszer megdöntése mellett egyetlen időpont szerepel majd korszakhatárként, valószínűleg ez kerül a kronológiába: 1989. november, Berlin.

Épp ezen a napon fejeződött be a Rajk László Szakkollégium „Közép-Európa — 2000” című nemzetközi diákkonferenciája. Lengyel, cseh, szlovák, osztrák, szlovén egyetemistákat hívott meg a kollégium. Izelítől néhány cím az elhangzottakat tartalmazó, hamarosan elkészülő kiadványból: Michal Olszewski, Varsó: Közép-európai értékek, kultúra és szellemi élet; Bojan Tigar, Ljubljana: Tőzsde Szlovéniában; Janez Lenarcic, Prága: Közép-Európa és az európai integráció; 1992. kihívása. A szekciólületeken Bródy András elnökölt. A résztvevők ezenkívül megnézhatték a Ha-

A gondok ellenére folytatódik a képzési reform. A tanszékeken készülnek az új tananyagok, keresik az új oktatási rend konkrét formáit. Így van ez például a vezetési és szervezési tanszéken is. Kérdéseinkre Mária Antal és Dobák Miklós a tanszék munkatársai válaszoltak.

Könnyű nektek megszervezni a tananyagírást — mondhatnák mások —, hiszen ez a szakmátok.

D. M.: A szervezés sajnos csak a töredékét jelenti ennek a munkának. Sokkal nagyobb problémát okoz a szaktudományos szövegek didaktizálása, tanulhatóvá, tananyag-szerűvé tétele. További feladatot jelent a számunkra, hogy szemben az eddigi — túlnyomórészt iparszakos — 80-100 fős hallgatóságunkkal, a jövő évtől 600 diákkal kell együtt dolgoznunk; akiknek az ipari ágazattól az eddigiéknél sokkal inkább eltávolodó, általános vezetési-szervezési ismereteket kell átadnunk. Ha mindezzel többé-kevésbé meg is birkózunk, az természetesen nem jelenti azt, hogy valami „tökéleteset” alkottunk. Az elkészült anyag a modern technikának köszönhetően számítógépes adattárolón van, könnyen javítható — ez egyelőre több ok arra, hogy szívesen fogadjuk majd kollégáink, a diákok kritikáját.

De igazából nem most kezdtek el a munkát? M. A.: Valóban, 1979-től kezdődően törekedtünk arra, hogy egyre jobban megismertessük hallgatóinkkal a menedzsmenttel kapcsolatos modern elméleteket. (Persze eleinte ajánlatos volt kerülni ezt az „idegen szót”). A tananyagaink, a tanszék munkatársainak szakcikkei, könyvei és a megvédett kandidátusi értekezések jelezték ezt az utat, és jelentősen megerősített bennünket törekvéseinkben, hogy Soros és más ösztöndíjak segítségével hét kollégánk juthatott el meglehetősen jó nevelő európai és egyesült államokbeli egyetemre. Úgy vélem, ezzel a látókörünkbe került mindaz, amit az USA néhány fontos intézménye produkált a szakterületünkön.

Ez tehát a készülő 800 oldal, kétkötetes tankönyvbázisa.

D. M.: A könyv tíz fejezetét háromszor vitattuk meg, és

építhetünk a mikroökonomiára, valamint a vállalati gazdaságtanra is. A következő három hónapban az „előszervezés” munkáját végezzük el, hogy azután szeptemberre nyomdakész állapotba hozzuk az anyagot. Jövő év elején indul a harmadéves gazdálkodási karosok számára két féléves tárgyunk. Bizunk abban, hogy a tankönyvet, illetve egy szervezőmódszertani jegyzetet, egy szöveggyűjteményt és egy esettanulmány-gyűjteményt is a kezükbe tudunk adni. A főiskolai karra, illetve a nem gazdálkodási karra járók számára — gyakorlatiasabb, illetve elvontabb elméleti jellegű — tananyagokon is dolgozunk.

M. A.: Ugyanakkor már most gondolnunk kell az oktatás egyéb problémáira. Például fel kell készülnünk arra, hogy 80-100 helyett 450 diáknak kell előadást tartanunk. Ez lényegesen eltérő feladatot jelent. Tehát igyekeztek megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyeket a szakmai tisztesség és a diákokkal szembeni felelősségetek támaszt.

M. A.: Ha arra gondolsz: mi eddig sem az éppen kormányon lévők, a „főhatóságok” elvárásaiból „vezettük le” azt, hogy mi a teendők és ezután sem szándékozunk ezt tenni.

De mi a helyzet általában a gazdálkodási karon, mennyire készültél fel a jövőre harmadéves első reformgeneráció fogadására — kérdeztük Mészáros Tamás dékánt.

Ami az új oktatási rendszer felsőbb évfolyamokra vonatkozó kritikáit illeti, azok egy része megalapozott, más részével lehet és kell is vitatkozni. A lényeg az inkább abban látom, hogy még időben kaptuk és így be tudjuk illeszteni fejlesztési törekvéseinkbe azokat. Fontosnak tartom leszögezni a hallgatók felé, hogy nem várjuk készületlenül őket, nem vesztetünk karba az első két évben befektetett munkájuk.

A számonkérési rendszer tisztázásában, a megfelelő oktatási formák kialakításában, egyezőval operatív szervezési teendőkben vannak elmaradásaink. Ami például a számonkérését illeti, egyetértek azzal, hogy nem lehet kettészakítani az egyetemet. Nem lehetnek gyökeresen mások az első két év vizsgáztatási elvei. Így a folyamatos tanulásra való ösztönzés elvét mindenképpen megtartandónak tartom. Ugyanakkor a tárgyakhoz igazodó, differenciáltabb számonkérési formákat kell ta-

lálnunk, amelyek segítik az előbbi alapelv érvényesülését is és lehetővé teszik a tantárgyak sajátosságaihoz való alkalmazkodást. Úgy vélem, az előtűnik álló három-három és fél hónapnak elegendőnek kell lennie a gondok orvoslására.

A tananyagok kérdésében viszont — áttekintve annak készületi fokát — optimista vagyok. Azoknak a tárgyaknak a tananyagairól van szó, amelyeket a reform előkészítése során, a tematikáikról folytatott számos vita nyomán jelöltünk ki a kar oktatását megalapozó tárgyaknak. Ezek a könyvek szeptemberre, illetve februárra elkészülnek. Még előtűnik áll egyikük-másikuk nyilvános vitája, de biztos vagyok abban, hogy alapvetően jó, korszerű tananyagokat tudunk, espedig időben a diákok kezébe adni.

Ugyanakkor hosszabb távon is számos problémával kell szembeszénetek. A reform kezdetekor nem volt egyértelmű az — ami ma már nyilvánvalónak látszik —, hogy az ország a piacorientált, tehát a közgazdászoktól nagyon erősen üzleti ismereteket követelő irányba fejlődik. A stratégiai feladatok feltárására hoztak létre egy teamet.

Valóban, e bizottságnak már a tagjait is olyan fiatalokból válogattuk össze, akik megjárva külföldi egyetemeket, elég jól ismerik a piaci gazdaságokban működő oktatási intézmények sajátosságait, de jelenleg (még) nem résztvevői a tanszéki, kari, egyetemi vezetőségeknek. A saját jövőképeinknek megfelelően kell végeznünk ezt a munkát, diagnózist adni a kar helyzetéről és meghatározni azokat a szervezeti, technikai, személyi teendőket, amelyeket az új feltételek megkövetelnek tőlünk. Ebben a munkában egyébként két másodéves diák is részt vesz.

Úgy vélem, hogy ha a fejlett országokban szeretnénk látni a saját jövőnk előképét, akkor ez a menedzsment, a vállalati pénzügyek, a marketing irányába mutató, átfogó váltást igényel tőlünk. (A diákok már most is ezeket a stúdiumokat keresik.) Törekednünk kell arra, hogy akár szervezeti lépésekkel, a státusok, a bérkeretek tanszékek közötti jobb megoszlásával megfelelő létszámú oktatóval, normális feltételek mellett (például tényleg kis létszámú csoportok kialakításával) menjünk előbe a hallgatóság igényeinek.

K. S.

Enni vagy nem enni

Európa közepén?

nussen-t és beszélgethettek a rendezőjével, és nem hiányoztak a sörözések sem. És a lényeg a beszélgetés volt, az is-

merkedés, a vita. Az első nap a csehekétől a gazdasági reform apró lépéseiről hallottunk, arról, hogy náluk a rendszer

stabil. S közben jöttek a hírek: tüntetés Lipcseben, távozik Zsivkov, Honecker, rogyadozik a Szovjetunió, és a Rajk kiállítótérmebe zsúfolódott földiek és magyarok együtt nézték tévén a hihetetlen föl-vételt: bontják a berlini falat.

A záróbuli Miroslaw Singer Prágából fölállt, és elmondta, őt ez a pár nap meggyőzte, reformálgatásnak nincs értelme. Az ő számára Husák a Makarenko utca 20. szám alatt buktak meg, három héttel korábban, akkor.

Közben pedig végig zajlott a nagy vita Közép-Európáról, létezike-e ilyesmik egyáltalán, és ha igen, van-e jövője?

Kell, hogy legyen, mert Közép-Európa része Európának és így talán mi is európaiak lehetünk.

Lehet, hogy egy kicsit pont az ilyen találkozások által leszünk azok.

Várad Balázs

FÉNYKÉPEZŐGÉPPEL A ROCKYBULIN

Azt hiszem, nagyon profik vagyunk

Tanár, és táncolni is tud?

Nép(kép)viselő, avagy, ha mulat a nép

Fotó: Forrai Zsolt

Az egyetemi vezetés állásfoglalása a reform eredményeiről és a továbbfejlesztés teendőiről

1. A tantervi reform bevezetése óta *másfél év* telt el, másfél évfolyam tapasztalatai állnak rendelkezésünkre. Ez az időszak még messze nem elég a reform eredményeinek átfogó és általános értékelésére, még az első két év vonatkozásában sem. Az elmúlt másfél év tapasztalatai ugyanakkor mindenképpen értékelendők, különösen az egyes területeken kialakult feszültséggócok szempontjából. Ezért tűzte napirendre az *egyetem vezetés* a reform bevezetése során szerzett eddigi tapasztalatok első széles körű áttekintését és értékelését. Az oktatási folyamat különböző szereplői adtak értékelést tapasztalatairól, így a diákok és a tanszékek képviselői, az első két év közvetlen adminisztrációját végző dékáni apparátus, végül egész napos kibővített ET-ülés összegezte a tapasztalatokat.

2. Megállapítható, hogy a bevezetett reformterv és oktatás *jelentős minőségi előrelépést* jelent a korábbi képzési rendszerhez és követelményekhez képest:
— kialakította a gazdasági felsőoktatás integrált kétszintű képzési rendszerét;
— rugalmas, a hallgatói választási lehetőségeket jelentősen bővítő oktatási rendet hozott létre;
— a merev, korábbi gazdálkodási rendszert kifejező szakosodást megváltoztatta;
— új tananyagokat dolgozott ki, új tárgyakat épített a tantervbe, korszerűsítette a tananyagokat és oktatási módszereket;
— az új, a nemzetközi normához igazodó képzési struktúra bevezetésével előkészítette a külföldi részképzési rendszerekbe való csatlakozás lehetőségét;
— érvényesítette a teljesítményvel, ösztönözte a folyamatos munkát, gyengítette az egzisztus szellemét;
— az egyetemi szervezetet részlegesen hozzáigazította a képzési rendben végbemenő változásokhoz.

3. Az is tény azonban, hogy a *tényleges eredmények csak részben elégték ki a képzési folyamat résztvevőinek* (diákok, tanárok, egyetemi vezetők) *várakozásait*:
— soknak bizonyult az egyidőben tanulandó tantárgyak száma;
— az emelt szintű oktatás alapföggöndolatát nem sikerült a gyakorlatban maradéktalanul megvalósítani;
— a proszemináriumok előkészítő szerepe csak részben realizálódott;
— az új képzési rendszer fontos alapelve, a folyamatos tanulás nem valósult meg, fennmaradt a folyamat számonkérés-centrikussága, a tanulás és az óralátogatás kampányjellege;
— nem sikerült megfelelően összehangolni a szabad tanár-választás célját a rendszer egyéb céljaival;
— az egyetemi ágon való továbbtanulás feltételei nem kívánatos viselkedési formákat váltottak ki;
— a felső szint tanterve és a szakirányválasztás rendszere még nem kellően kiértékelte;

— a differenciált képzés által támasztott koordinációs igényeknek az irányítás csak részben felelt meg;
— a tanszéki struktúra merevsége a tantervig ható következményekkel járt;
— jogos bírálatok tárgya az egyetemi adminisztráció és a technikai feltételek rendszer.

4. Az egyetem vezetése a felvetődött problémák elemzése alapján rövidebb és hosszabb távra szóló feladatokat fogalmazott meg. Ezzel párhuzamosan szeretnénk elérni, hogy az oktatási *folyamat valamennyi résztvevője* vonja le a magáru vonatkozó következtetéseket és tegyen meg minden tőle telhetőt a reform következetes megvalósítása érdekében. A kibővített egyetemi tanács *tantervi bizottságot* hozott létre a feladatok konkrét meghatározására.

5. A rövid távú feladatokat az *operatív tantervekhez* kapcsolódó munkák keretében kell megoldani. Ezek elsősorban azon jogos és valós alapokon nyugvó kritikához kapcsolódnak, amelyek az első két év tárgystruktúráját, számonkérési rendszerét, oktatásszervezési és egyéb kérdéseit illették. Ezeket a kérdéseket az egyetemi vezetés a *tantervi bizottsággal* együtt vizsgálta meg, s az egyetemi tanács elé terjesztte az alapképzésre vonatkozó javaslatát.

6. Folyamatban van a III. évfolyam és a főiskolai képzés operatív tantervének, illetve a felső szint tantervi tájékoztatójának kidolgozása, amelyeket szintén ET elé terjesztünk. A karok áttekintik az új tananyagok irásának és publikálásának jelenlegi állapotát. Az eddigi felmérések alapján lényeges és behozhatatlannak látszó lemaradások nincsenek.

7. A hosszabb távú feladatok között kiemelkedő fontosságot tulajdonítunk a *személyi és szervezeti kérdéseknek*, amelyek újlag élesen merültek fel vitáinkban. Ugy látjuk, hogy ezek közül az elsődleges a személyek kérdése. A szervezetek átfogó, radikális átalakítása jelenleg nem segítené a tananyagfejlesztés elsődrendű feladatának megoldását. Ezzel együtt látjuk, hogy egyes területeken a szervezeti átalakítást már most el kell kezdeni úgy, hogy az egy későbbi, hosszabb távú cél megvalósítását ne veszélyeztesse. Azt is látni kell ugyanakkor, hogy miközben nyilvánvaló a régi szervezeti struktúrák konzerváló hatásának veszélye, az új szervezeti képződmények se mentesek azoktól a konzervatív hagyományoktól, amelyek túlszakosodási tendenciákban, tantárgyi sovínizmusban, túlméretezett tananyagokban, tanszékek közötti együttműködés koordináció elhárításában, óraszám-fetisizmusban és passzív oktatási hagyományokban jelentkeznek. A szervezeti korszerűsítés önmagában sok előrelépést nem jelent, ha mindezek a konzervatív hagyományok nem szűnnek meg.

8. Kritikus pontok, és nem utolsósorban közügyeink általános állapota (az általános elégedetlenség és a bizonyta-

lanságérzetből fakadó frusztráció) magyarázza, hogy az egyetemi „közhangulat” a reform eredményeinek és gyengéinek megítélésében *korántsem egységes*. Megfigyelhető, hogy a *reform-uttörő* (jelenleg II.) *évfolyam hangulata* érthetően sokkal idegesebb és *rosszabb*, mint a nyomukban haladó évfolyamé. (Ok már bizonyos közvetlen tapasztalatokra építhetnek és alajozottabban működő rendszerrel találkoztak.) Ugyanúgy tanszekenként, sőt oktatónként is komoly hangulati, véleménybeli eltérések vannak.

9. A reális helyzetkép és elvárások megfogalmazásához, világosan látni kell a *vállalt feladat nehézségét*. Egy alapvetően nem teljesítmény elvű, nem versenyszemléletű, értékrendjében zilált, erőforrásokkal szűkösen ellátott közegben próbálunk egy ezzel ellentétes szemléletű modellt érvényre juttatni. Nem indultunk tiszta lappal, a múlt erősen rányomja bélyegét adottságainkra. A szándékok ezért szükségszerűen gyakran csorbát szenvednek, vagy éppenséggel a várttal ellentétes eredményeket produkálnak. Nem hunyhatunk szemet azon tény felett sem, hogy a *folyamat résztvevői* (tanárok, diákok, vezetők, adminisztrátorok) *egy jelentős részének szakmai felkészültsége, rövid távú* (hatásában domináns) *érdeke és — tisztelet a kivételnek — önző* (nem kooperatív) *magatartása alapvetően ellentétes a reform célkitűzéseivel*. Ezért a konfliktusok, a követelmények lazítására irányuló alkuk, a felelősség el-, illetve áthárítására irányuló törekvések voltaképpen természetesek.

10. Túlnyomórészt a reális elvárások hiányából táplálkozik az a kétségkívül létező és jelenlévő hangulat is, amely tanáraink és diákjaink egy kisebb részére rányomja bélyegét. Sokan érzik úgy közülük, hogy *nincsenek* (kellően) *kompenzálva* az elvárt és az esetek többségében valóban nyújtott többleteljesítményekért. A tanárok az erkölcsi és anyagi elismerés szintjét, a diákok az oktatás és a tananyagok színvonalát tartják a követelményekhez képest alacsonynak, s mindkét csoportot keveseli a tudás szintben mutatkozó eredményeket az erőfeszítésekhez képest. A kompenzáció illetően az egyetem vezetése úgy érzi, hogy a múltéhoz és más egyetemekhez képest sokkal többet tett annak érdekében, hogy külföldi tanulmányutakkal, ösztöndíjakkal, prémiumokkal ösztönözze és elismerje a többleteljesítményeket. Az egyetem vezetése eddig is és a jövőben is aktívan kezdeményezte a felsőoktatás égető problémáinak központi rendezését, sajnos eddig nem sok eredménnyel. A kritikák másik csoportját illetően úgy véljük, hogy nem vonhatók kétségbe a tananyagfejlesztés eredményei sem, jöhetnek itt még bőven lesz tennivalónk az elkövetkező években.

11. Összefoglalva az előbbieket az egyetem vezetése úgy látja, hogy a képzési reformmal célul kitűzött radikális megújulással kapcsolatos *feladatok újszerűsége* és roppant *nehézsége* az ismert és a fenti részben érintett személyi, tárgyi és társadalmi feltételek között *szükségszerűen vezet átmeneti feszültségekhez*. Ezeket ezért nem szabad túldramatizálni, s válságtünetekként kezelni. A megkezdett változások ugyanis — még ha tantárgyankénti és tanszékenkénti egyenlőtlenül is és még ha a változások üteme és az elért eredmények sok kívánnivalót hagynak is maguk után — alapvetően a reform meghirdetett alapelvei irányába hatnak. Ezért szeretnénk elkerülni a kapkodást, egy újabb elképzelésen nyugvó jelentős mértékű változtatást, mert ez csak a reform végső célkitűzéseinek elérését veszélyeztetné.

A BKE NEMZETKÖZI OKTATÁSI KÖZPONT (International Studies Center) létesítésének tervéről

Az egyetemi vezetés döntése alapján egy munkabizottság előkészítő munkát végzett az egyetem keretében külföldi hallgatók részére indítandó önköltséges angol nyelvű 4 esztendő főiskolai (undergraduate) képzés témakörében. Az angol nyelvű képzés beindítását több tényező indokolja, amelyek közül most csak a legfontosabbakat emeljük ki:

— a hazai felsőoktatási intézmények közötti versenyképességünk megőrzése;
— oktatóink felzárkózása a nemzetközi színvonalhoz;
— a külföldi oktatók, oktatási módszerek, tananyagok behozatala az egyetem falai közé.

A tanszékek részére 1990. február 12-én megküldött tudományos rektorhelyettesi körlevélre érkezett reakciók alapján is az derült ki, hogy igény és képesség is van a feladat teljesítésére. Az is egyértelművé vált, hogy — jóllehet már vannak tapasztalataink az angol nyelvű részképzésben — a szakmailag és szervezetenként is megalapozott oktatás beindítására 1991 szeptemberében kerülhet sor. Ehhez azonban szükség van arra, hogy már egy évvel korábban létrejöjjön az a kis létszámú (feltehetőleg 1 főál-

lású) ügyintézőből és néhány felállású (szakterületi) vezetőből álló szervezet, amely képes biztosítani, hogy 1991. januárban postázhatók legyenek a jelentkezési lapok a világ különböző országaiba. Az eddig végzett előkészítő munkálatok alapján a következő *elvek* látszanak kikristályosodni:

1. Az oktatást szervező és felügyelő adminisztrációnak jól körülhatárolt *szervezeti autonómiával* kell rendelkeznie. Ezt biztosíthatja az önálló jogi személyként történő működtetése.
2. Az önköltséges képzés *önfenntartó*, kiadásait hosszútávon bevételeiből fedezi.
3. *Korszerű infrastruktúrával* kell rendelkeznie mind az adminisztrációnak, mind az oktatás területén (például számítógépes laboratórium). Ehhez célszerű megpályázni különféle programokat, mint pl. a Tempus.
4. Az indítás során mintegy 50 hallgatóval lehet számolni,

amely a későbbiekben évfolyamonként 100 főre felduzzadva 400 hallgatót jelent. Az ehhez szükséges *tanterem és egyéb kiszolgáló területigényt* az egyetemnek terveznie kell. (5-6 esztendő alatt.)

5. Az oktatás két fő irányban szakosodna: egyrészt *gazdálkodási* (Business Administration), másrészt *nemzetközi kapcsolatok*. (International Relation). Mindkettőn belül további specializációs lehetőségeket ajánlva az angol-szász oktatási rendszer logikájának megfelelően.

6. A *tanterv* összeállításánál az egyetemi reformterv, illetve a külföldi rendszerekkel való ekvivalenciára való törekvés a meghatározó. Az oktatás döntően angol nyelvű tankönyvek (textbook) alapján történik.

7. A *hallgatóság összetételénél* a nemzetközi jellegnek kell dominálnia. Azaz mind a fejlődő, mind a fejlett országokból egyenlő arányban kell

toborozni. Elhibázott politika lenne a létszám érdekében engedni ebből az elvből.

8. Az oktatásba be kell vonni külföldi *egyetemeket és oktatókat* is, és ezzel párhuzamosan lehetővé tenni egyetemünk oktatóinak külföldi tapasztalatszerzését.

9. Az angol nyelvű képzésre támaszkodva nagyobb lehetőség nyílik *kölcsönös diákcsere* szervezésére külföldi egyetemekkel.

10. Meghatározott feltételek esetén lehetőség nyílik arra, hogy a *magyar hallgatók* egy-egy tantárgyat idegen nyelven hallgassanak. A Nemzetközi Oktatási Központ létrehozását egy *megvalósíthatósági tanulmány* készítése előzi meg, amelyre alapozva létrejöhet az új szervezet. A tervek szerint ennek 1990. június 30-ig kell megtörténnie, hogy szeptembertől már hozzá lehessen látni az operatív teendőkhöz. A nemzetközi kapcsolatok különböző területein egyrészt folyamatos tájékozódásra van szükség ahhoz, hogy a potenciális külföldi partnerek körét tisztázzuk, másrészt hogy az új intézmény létrehozását propagáljuk.

DR. ZALAI ERNŐ
tudományos rektorhelyettes

Kiszűrőzték

Egy kis szociológia

A következőkben egy eseménysor szociológiai leírására (interjú) teszük kísérletet. Barátom meséli:

— Erdekelt a Rajk László Szakkollégium egyik kurzusa, amelyen melleleg az oktatót a kollégium nemzetközi tőkével finanszírozott alapítványából fizetik. Megkérdeztem hát a tanárt, hogy részt vehetek-e az óráján. Ő beleegyezett. En voltam a hetedik diák, az egyetlen nem szakkollégista.

— Tehát nem azt történt, hogy 7-8 „bentlakóhoz” jött még 5-6 „külsős” nagycsoportossá téve ezzel az oktatást.

— Nem. Szóval az első órán nem is történt semmi. A másodikon odajött hozzám egy fiú és megkérdezte, hogy nem vagyok-e széchenyis Mondom: nem. „Akkor, miért vagy itt?” Megkérdeztem a tanártól, megengedte — jelleltem. „Nem vele kellett volna megbeszélned, hanem velünk, mert mi fizetjük ezt a kurzust.” Ezután szavazásra bocsátották a kérdést, hogy ott maradhatok-e vagy sem. Ugy vélték, erkölcsileg elfogadhatatlan az, hogy velük nem beszéltem meg ezt a dolgot, s ezért úgy szavaztak, hogy nem lehetek jelen az órán. A folyosón találkoztam a tanárral, aki csak ennyit mondott: „Kiszűrőzték?”

— Most már csak azt nem értem, hogy mit csináltak volna, ha ottmaradsz. Megvernek? Attól tartok, hogy hacsak nem hagyunk figyelmen kívül valami rendkívüli okot, ami megmagyarázhatná ezt a viselkedést, akkor egy megjegyzést kell tennünk az elitképzésben résztvevő fiatalok számára: Kedveském, az egyetem nevű dolog nem így működik.

K. S.

UNIVERSITAS

Áprilisi munkák fizetése 1990. május 16-án
Májusi munkák fizetése 1990. június 18-án

— Akik nem hosszabbították meg a tagsági viszonyukat, azok tagsága megszűnt április 17-én, és az 1000 Ft vagyoni hozzáférést felvehetik az irodában, pénztári órákban, hétfőtől csütörtökig 13.00-tól 16.00-ig.

Munkák:

- BAUCOOPEX, sítlapátolás, tereprendezés, 90 Ft/ó — Péter János, 1384-766/401. szoba;
- BNV, csinos, egyetemista lányok 1990. május 23—27-ig egész napra formaruhában virágosztás, 650 Ft/nap — Kádi József, 1384-766/117. szoba;
- Idegen nyelvű levelezést vállalók jelentkezését várjuk az irodában, 1170-233/130 v. 150 mellék — német, angol nyelv, 80 Ft/óra;
- Angol—német, angol—oros, francia nyelven tolmácsok, hostessek jelentkezését is várjuk az irodában, 1170-233/130 vagy 150 mellék;
- Kévs nemettudással rendelkező, számítógépet kezelő emberek jelentkezését is, BNV-re — 700 Ft/nap — Kádi József, 1384-766/117. szoba;
- Newsweek-előfizetésre lehetőség az irodában, kb. 45 Ft/példány.

Címünk:

Bp., Kinizsi u. 2—6. 1092
I. 160. szoba

Telefon:

117-0233/130 és 150 mellék,
117-6426

Keress

bennünket,
hogyan kereshess!

Pályázati felhívás!

Az Élgev Élelmiszeripari Ügyvitel-tervezési és Gépi Adatfeldolgozó Vállalat pályázatot hirdet az egyetem ipari kar ipari tervező-szervező szakán 3 hallgató részére, rendszerszervező (vagy elemző közgazda) munkakör betöltésére.

A pályázók főbb feladatai:

Számítógépes információs rendszerek tervezése, szervezése, bevezetése és továbbfejlesztése. Gazdasági folyamatok elemzése, pénzügyi-gazdasági tanácsadás, értékelés stb.

- Az Élgev — szoftverelőállítás
- adatszolgáltatással
- számítógépes információellátással
- munka- és üzemszervezéssel
- számítástechnikai eszközök gyártásával és szervizelésével

foglalkozó, a gazdaság egészét érintő területeken, országos hatáskörben működő vállalat.

Jövedelmi lehetőségek:

- alaplábér: 10 000 Ft-tól, személyes megállapodás alapján.
- célprémium: átlag 20%
- szerzői jogdíj: a konkrét vállalkozási érték függvényében.

A szokásos szociális juttatásokon túl biztosítunk:

- albérleti hozzájárulást (1000 Ft/hó értékig),
- 200 ezer forintig lakásépítési kölcsönt,
- az elsőként nálunk elhelyezkedőknek külön megállapodásban foglaltak alapján 15 000 Ft pályakezdési segélyt.

Hajdu Mihály
igazgató

Szeptemberre készül a gazdálkodási kar

Erős kétkedéssel fogadták a gazdálkodási kar tanácsának tagjai a Műszaki Egyetem és a Közgáz közös nappali tagozatos képzési formájára vonatkozó tervet. Az április 17-i ülésen a többség úgy vélte, se mérnök, se közgazdász nem válna a 18—24 éves korában egyszerre két egyetemen tanuló fiatalokból. A külföldi tapasztalatok és a mérnök-közgazdász képzés is azt mutatják — hangzott el —, hogy a végzett, gyakorlati tapasztalatokat szerzett mérnökök egy része érzi hiányát az üzleti, közgazdasági jellegű ismereteknek. Ők vesznek részt posztgraduális közgazdasági, illetve business school-jellegű képzésben és sokuk így válik kiváló külkereskedővé, vezetővé.

A kari tanács úgy döntött, hogy az oktatási reform kari feladatainak áttekintésére — például annak felmérésére, hogy mennyiben befolyásolja az oktatás struktúráját a magyar gazdaság piacorientált irányba fordulása — munkabizottságot hozott létre. Ennek a testületnek tartalmi, szervezeti, fejlesztési és személyi változtatási javaslatokat kell tennie.

A tanács tagjai kiegészülve meghívottakkal még a nyár előtt át akarják tekinteni a reformérvolyam (jövő szeptembertől induló) 5. felvéve alapozó tárgyainak tematikáit. Az ezekről folytatott vita elősegítheti a tananyagok egymásra épülésének kialakítását. A testület a jövő év operatív tantervi előkészítéséről is tárgyalt.

K. S.

KÖZGAZDÁSZ

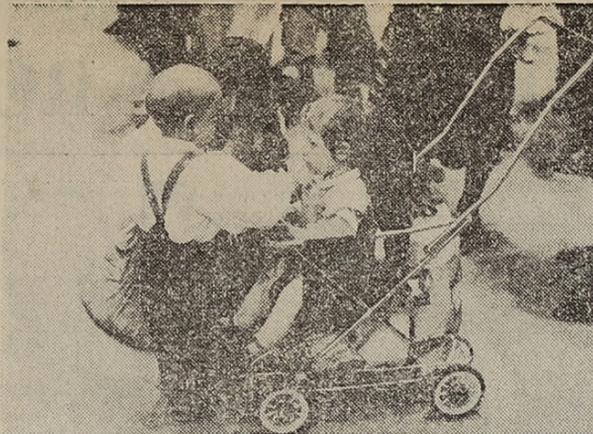
A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Felelős szerkesztő: Halay Edit
Szerkesztőség: Budapest IX., Dörmög tér 8. 1093
Telefon: 117-4548
Kiadó: MKKE
90—4223. Szikra Lapnyomda,
Budapest
Felelős vezető:
dr. Csöndes Zoltán
vezérigazgató
ISSN 0230—7529

Pályázati felhívás!

Az EDJB pályázatot hirdet az egyetem hallgatóinak szociális helyzetét elemző tanulmány írására. A pályázatok díjazására 10 ezer forintot szándékozunk fordítani. A díj megosztható vagy visszatartható. A pályázatok benyújtási határideje: 1990. november 30. Az érdeklődők számára az EDJB segítségét és — némi — adatot is tud adni, bár kívánatos újabb adatok gyűjtése is.

EDJB

Reményeink (Fotó: Rózsa Gábor)

Tusakodás

TORNATEREM AVATÓVAL EGYBEKÖTÖTT KÖZGÁZ-SPORTNAP MÁJUS 5.

Egyetemünk Diáksportkörének szervezésében május első szombatján egy valódi, átmozgató és egész napos tusakodásra kerül sor. Meghívunk minden közgázos hallgatót és nem hallgatót, akik legalább egy nap erejéig kellemes időtöltésnek éreznék egy őrült tusakodást.

1. tusa: lovaglás. Helyszín: Nemzeti Lovarda (Keleti pu. mellett) 8.30—10.30. Az olimpián győztes őrültusacsapat egy tagjának bemutatólovaglása után, lehetőség nyílik kezdők és haladók számára egyaránt lovashagyományaink folytatására — oktatással egybekötve. Minden lóra szálló megváltja az első belépőt a negyedik tusához, szendvics- illetve üdítőjegy formájában.

2. tusa: úszás. Helyszín: Államigazgatási Főiskola uszodája (Mányoki út) 11.00—13.00. Egyéni, páros és tömeges fuldoklás, lányoknak és fiúknak különdíjakkal. A vetélkedők szünetében látványos bemutatók, pl. vízbalejt. Minden vizes hajú résztvevő újabb belépőt vált az ebédhez.

3. tusa: futás. Rajt: Uszodabéjart 13.15. Útvonal: Mányoki út—Gellért tér—Szabadság híd—Dimitrov tér—Közpark út—Kinizsi udvar. Az eredményhirdetés és az újabb belépőjegyek átvétele után következnek a

4. tusa: közös ebéd. A kiemelt belépőjegyek kiváltása (ennek hiányában büfé is rendelkezésre áll). Kínálat: szendvics, BB ivólék, üdítők, sör.

5. tusa: tornateremavatás. Kezdet kb. 14.00 órakor, belépés csak tornacipőben! Program: „hivatalos” megnyitó, sorversenyek, kosár-, foci- és egyéb bajnokságok, tanár-diák öszezsapások, floorball-bemutatók, vendégművészek.

Sok-sok vidámság, meglepetés és ajándék minden helyszínen.

Szeretettel várunk mindenkit!
Utóirat: A Közgáz-sportnapnak demonstrációs szerepet is szánunk. Az utóbbi időben a sajtóban is felröppent az a hír, (Magyar Hírlap 1990. április 18.), hogy a tornaterem nem a Közgázé, hanem a Műszaki Egyetemé. A hivatkozott cikk méltatlanul figyelmen kívül hagy számos tény és a két egyetem között született megállapodásokat. Május 5-én tehát nemcsak játszani hívunk titeket, hanem demonstrálni is. Jelenlétünkkel megerősítjük jogos igényünket a tornateremre, másrészt tiltakozhatunk a sajtó hamis támadása ellen.

DSK—HT.

KEDVES FIATALOK!

Az „AFOR” Ásványolajforgalmi Vállalat az ország legnagyobb kőolajtermék-forgalmazója. A nagykereskedelmi és készletezési feladatokat egyedül vállalatként látja el, a kőolajtermék-kiskereskedelemben számos konkurens partnere van. A vállalat megkezdte tevékenységi körének kiszélesítését. Az ország egész területére kiterjedő értékesítő hálózatban (telepek, töltőállomások) egyre nagyobb szerepet játszik a vendéglátás új formáinak megteremtése, a szolgáltatások körének bővítése. A marketingtevékenység fokozása, a fejlett műszaki színvonal biztosítása, a számítástechnika bevezetése és alkalmazása **kezdemenyzőképzés fiatal szakemberek foglalkoztatását igényli.** Vállalatunk tevékenysége iránt élénk nyugati tökébefektetési igény jelentkezik, folyamatban van több nagy olajtársasággal vegyes vállalat megalapítása modern, elektronikus töltőállomások építésére.

A szakember-utánpótlás biztosítása érdekében szeretettel várunk a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen 1990-ben végző 2 fő fiatal

marketingelőadó

munkakör betöltésére.

Anyagi lehetőségek és szociális kedvezmények:

- 8000 Ft kezdő alaplábér,
- 15 000 Ft egyszeri pályakezdő-támogatás,
- albérleti hozzájárulás,
- lakásépítési és -vásárlási támogatás,
- étkezési hozzájárulás,
- üdülési és sportolási lehetőségek,
- továbbtanulási lehetőségek.

Jelentkezni személyesen vagy írásban lehet a vállalat személyzeti és igazgatási főosztályán (Budapest, Közpark u. 30. 1093. Tel.: 117-6418), ahol munkatársaink bővebb felvilágosítással állnak rendelkezésre.

VÁRJUK A JELENTKEZŐKET, LEGYEN KOLLEGÁNK, MUNKATÁRSUNK!

Dr. Sokorai István
vezérigazgató

Spanyol napok

Spanyol-, latin-amerikai napok lesznek egyetemünkön április 24—27. között, a Makarinkó utcai épületben.

A program a következő:
Április 24. (kedd): spanyol flamenco gitározás; spanyol nyelvű játékok; latin-amerikai tánczene.

Április 25. (szerda): Julio Zavaleta előadása az Inka civilizációról; indiai együttes koncertje; equadori táncművészet; egzotikus hangszervásár; népművészeti kiállítás.

Április 26. (csütörtök): úti beszámoló Latin-Amerikáról; filmvetítések a Néprajzi Múzeum anyagából; teaház.

A szakközönség számára tudományos előadásokra is sor kerül. Április 26-án „Indiánap” lesz.

LADY DI ÉS CHARLES HERCEG, A TRÓNÖRÖKÖS PÁR A KÖZGÁZON

A hazánkba látogató angol hercegi pár, Lady Diana és Prince Charles, május 8-án a Közgázra is eljön, ahol a hétszáz meghívott vendég előtt a trónörökös beszédet mond. A látogatás napján tanítási szünet lesz.

Az Egyetemi Diákjóléti Bizottság hírei

Albérleti segélyben az 1990/91-es tanévben azok a hallgatók részesülhetnek, akiknek kollégiumi kérvényét valamennyi kollégium elutasította, és egy főre jutó jövedelme viszonylag alacsony. Idén 5500 Ft alatt lehetett albérleti segélyt kapni, a következő tanévben ez a határ némileg emelkedhet.

Köztársasági ösztöndíjban az a hallgató részesülhet, aki jövőre legalább harmadéves lesz; aki az 1989/90-es tanév mindkét félévében 4,50-es átlagot meghaladó eredményt ér el, és az ösztöndíjat szakmai-közéleti tevékenységével kiérdemli. Az ösztöndíjra írásban kell pályázni, 1990. június 30-ig. A pályázatokat a művelődési miniszterhez kell címezni, a dékani hivatalban kell leadni, és csatolni kell (érdemes) hozzá minden olyan (igazolást, véleményt, amely a

pályázatban foglaltakat alá támasztja (TDK-igazolást a HTT-től; tanszéki véleményt a demonstrátori munkáról, tanulmányi versenyen elért eredményekről; közéleti tevékenységről a tevékenység-centrum vezetőjének véleményét stb.). A pályázatokat az EDJB a kiemelt ösztöndíjak (módszertani) elbírálási rendszerének megfelelő szempontok alapján állította sorba.

Az ösztöndíj összege az idén havi 3300 Ft volt, (ez az összeg jövőre remélhetőleg emelkedik), és 10 hónapra szóló (kivéve a kilenc féléves szakok utolsó éves hallgatóit). Azok a hallgatók, akiknek pályázata eredménytelen, szeptemberben külön pályázatot nyújthatnak be kiemelt ösztöndíj elnyerésére. (Eddig évente mintegy 40-50 hallgató nyerte el a népköztársasági ösztöndíjat.)

Szakszervezeti hírek

Az FDSZ szakszervezeti bizottsága legutóbbi ülésén foglalkozott az aktuális feladatokkal. Hardy László titkár ismertette a rektortól érkezett levelet, amellyel a két szakszervezet közös állásfoglalására válaszolt.

Ebben megfogalmazódott az együttműködés lehetősége, véleménykülönbség csak az egyetem szervezeti és működési szabályzatának átdolgozásával kapcsolatos időszűrűség kérdésében tapasztalható.

Az szb áttekintette az ez évi üdülési lehetőségeket is. Állást foglalt abban, hogy a térítési díjak emelése szükség-szerű. Az üdülési tájékoztató hamarosan elkészül és megfelelő példányszámban eljut a szakszervezeti csoportokhoz. Törekvéseink szerint a szakszervezeti tagok továbbra is kedvezményes tarifákat fizetnek, a megállapított díjakat a tájékoztató részletesen és pontosan tartalmazza.

A nemzetközi ügyintézés és egyéni utazástámogatási pályázatok kezelési rendjéről

Tekintettel az utóbbi időben jelentősen megnövekedett nemzetközi forgalomra, és a megváltozott feladatokra, a nemzetközi ügyek intézését át kell szervezni. A jövőben az alábbi esetekben intézi a nemzetközi csoport az utazással kapcsolatos tennivalókat (vízum, jegy, szállás stb. ...):

- egyetemközi megállapodás,
- egyetemi kiküldetés,
- és az egyetem által meghirdetett pályázatok alapján történő utazások esetében.

1990. január 1-jétől a Művelődési Minisztérium nem vállalja egyetemi kiutazók vízumának beszerzését. Az egyetem viszont technikailag nem tudja ezt megoldani, ezért a vízumbeszerzést is csak a fent említett esetekben intézzük. Tapasztalataink szerint egyébként is célszerű bizonyos típusú vízumokat (NSZK, holland, svájci, francia) személyesen, illetve utazási irodákon, vízumirodákon keresztül intézni.

Vonat- és repülőjegyek megrendelése, beszerzése is csak a fent említett három esetben intézzük, valamint akkor, ha a költségekhez az egyetem hozzájárul, vagy ha az utazó nem tudja a jegyét forintban kifizetni. E két utóbbi esetben az ügyfél kívánságainak maximális érvényesítése érdekében kérjük, hogy az útvonal megtervezését, a jegyfoglalást önállóan intézzék — érvényes foglalás vagy kár-fizetést igazoló számla alapján a továbbiakat a nemzetközi csoport intézi. Mindazok, akik utazásukhoz támogatást kapnak az egyetemről, kötelesek a elhasznált jegyet a nemzetközi csoportnak leadni.

Felhívjuk az utazók figyelmét, hogy a vízum, illetve a jegy beszerzése időt vesz igénybe, ezért az ilyen ügyeket minimum egy hónappal az utazás előtt el kell intézni.

Az egyéni (nem államközi, egyetemközi) vagy egyetemi kiküldetés) utazási kérelmek elbírálásának mechanizmusa a következő: a többi pályázathoz hasonlóan, a kérelmek felett az utazási bizottság dönt, amelynek tagjai a gradiens kár dékánok vagy helyettesek, a nemzetközi rektorhelyettes, az ub minden második páros hónap első hetében ül össze, ekkor vitatja meg az előző hónap 30-ig, ill. 31-ig beérkezett pályázatokat. Kérelmeket. A bizottság döntéséről a nemzetközi csoport minden jelentkezőt kiértesít. Az utazási bizottság döntésében a következő általános alapelveket követi:

— Szakértői meghívások és konzultációk esetében pénzügyi támogatást csak kivételesen indokolt esetben ad az egyetem.

— Konferenciákra való utazáshoz támogatást csak elfogadott előadással rendelkezők kérhetnek, de a támogatás automatikus. Előnyben részesülnek a szakmailag kiemelkedő jelentőségű konferenciákra utazók, illetve azok, akik csak részleges támogatást igényelnek.

— Előadott dolgozat nélküli konferenciátámogatásra, illetve előadások, konzultációk tartására szóló egyéni meghívások esetében az egyetem csak kivételes esetekben (fiatal kutatók) nyújt támogatást, és elsősorban valutavásárlási jogostvány formájában.

— Csereegyezményeken kívüli tanulmányi kirándulások és szakmai gyakorlatok pénzügyi támogatásért a jövőben csak a „PE-REGINATIO” (illetve más) alapítványhoz lehet fordulni.

— A pályázatok, kérelmek elbírálása során előnyben részesülnek azok, akik az előző vagy az adott évben még nem részesültek támogatásban az egyetem részéről, illetve azok, akik külső vagy tanszéki forrásokból kiegészítik a támogatást.

— Amennyiben valaki devizánapij, vagy szállásdíjat kap az egyetemről, közvetlenül visszatérítanunk köteles a gazdasági igazgatón azzal elszámolni, majd a visszatérítet összeget a szakszervezet részéről a pályázati bizottság részéről a nemzetközi csoportnál bemutatni.

— A kérvényeket, pályázatokat a nemzetközi csoportnál kell leadni. Felfogadás: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 10—12 óra és péntek: 10—13.00 óra. Péntek: 10—12 óra között.

Kiegészítő megjegyzés: A Nyelvi Intézet esetében első szinten, a fenti elveket alkalmazva — meghatározott keret erejéig — az intézet dönt a pályázatok sorsáról. Az egyetemi ub azonban fenntartja magának a felülbírálat jogát.

Telexhasználat: tekintve, hogy az egyetemen mindössze egy telexgép van, a nemzetközi csoport bonyolítja az intézmény összes telexforgalmát. Nyomatékosan kérünk mindenkit, hogy csak valószínűleg és max. 6-8 sor meg nem haladó üzenetek továbbítására használja a telexszolgáltatást, természetesen csak hivatalos, illetve szakmai ügyekben.

Kérjük kollégáinkat, legyenek megértőek a hihetetlenül megnövekedett nemzetközi forgalom miatt esetleg előforduló tolmácsadatokkal szemben, s a fenti ügyrendi szabályokat, és ügyintéző munkatársainkat tartsák tiszteltben. Szívesen fogadjuk minden, az ügyek gördülékenyebb intézését szolgáló javaslatot.

ZALAI ERNŐ